

UYGULAMALI REKABET HUKUKU SEMİNERLERİ
2025 BAHAR DÖNEMİ PROGRAMI
2025 Bahar Dönemi / 27 Şubat – 29 Mayıs 2025

Uygulamalı Rekabet Hukuku Seminerleri, İstanbul Bilgi Üniversitesi Lisansüstü Programlar Enstitüsü bünyesinde hukuk yüksek lisans programında 2006 yılından bu yana sunulan bir seminer dersidir. Kamuya açık olan bu derste, her hafta farklı bir konu, uygulamadan bir uzman tarafından anlatılmakta ve tartışılmaktadır. 2011 yılından bu yana, seminer programına kayıt yaptırarak düzenli katılım gösteren kişilere dijital katılım sertifikası verilmektedir.

Programın Amacı

Rekabet hukuku, piyasa ekonomisinin sağlıklı bir şekilde işlemesi açısından vazgeçilmez hukuk dallarından biridir. Bu hukuk dalı, günümüzde yatay veya dikey ilişkiler ayrımı göstermeksizin; dağıtım anlaşmaları, birleşmeler, fiyatlandırma politikaları ve iş birliği anlaşmaları gibi pek çok ticari işlemi ve eylemi yakından ilgilendirmekte ve düzenlenen piyasalar dahil olmak üzere, ekonominin her alanında yaygın bir şekilde uygulanmaktadır. Bu nedenle, rekabet hukuku hakkında bilgi sahibi olmak, günümüzde başta avukatlar olmak üzere, yöneticiler ve üst düzey çalışanlar açısından son derece önemlidir.

Bu sertifika programının amacı, katılımcılara Türk ve mukayeseli rekabet hukuku uygulaması hakkında bilgi vermek, güncel sorunlar ve tartışmalar hakkında onları aydınlatmaktır. Bu şekilde, katılımcıların bu hukuk dalını daha iyi anlamaları ve pratikte karşılaşılan rekabet hukuku sorunları karşısında çözüm geliştirme becerisini kazanmaları hedeflenmektedir. Ayrıca seminer dersi ile bu alanda yeni araştırmaların yapılması ve rekabet hukuku ile ilgilenen profesyonellerin bir araya geldiği bir tartışma platformu oluşturulması da hedeflenmektedir.

Programın Konusu

Uygulamalı Rekabet Hukuku Seminerleri Sertifika Programı, esas itibarıyla Türk pozitif rekabet hukukunu konu edinmektedir. Bu nedenle Rekabet Kurulu kararları ve düzenlemeleri, ana inceleme konusunu oluşturmaktadır. Ancak mehz teşkil etmesi bakımından Avrupa Birliği ve etkisine binaen Amerika Birleşik Devletleri rekabet hukuku da seminer konuları arasında yer alır. Güncel konu ve tartışmalar, konuların uzmanları (avukatlar ve akademisyenler)

tarafından teorik ve uygulama boyutu ile aktarılmakta ve örnek kararlar ile yasaklayıcı normların çizdiği çerçeve izah edilmektedir.

Programın Yapısı ve Süresi

Program, Rekabet Hukuku ve Politikası Uygulama ve Araştırma Merkezi'ne, bu program için önerilen tebliğ özetlerinin seçimi ile oluşturulmaktadır. Daha açık bir ifadeyle bu seçim süreci iki şekilde yapılmaktadır. İlk ve ağırlıklı seçim, programın başlangıcından takriben 6 ay önce yapılan bildiri çağrısına (*call for papers*) icabet eden bildiri özetlerinin akademik kurul tarafından puanlanması ile yapılmaktadır. Anonim olarak yapılan ve şeffaf bir şekilde ilan edilen bu değerlendirme neticesinde, en yüksek puan alan ilk 18 tebliğ programda yer almaktadır. Bunun dışındaki tebliğler ise, akademik kurulda yer alan jüri üyelerinin tebliğ sunmak istemeleri halinde onların tebliğlerinden ve bunun haricinde, programın başından bu yana destek sağlayan kişilerin önerilerinden oluşmaktadır. Ayrıca 2023 yılından itibaren yurt dışındaki üniversitelerde görev yapan akademisyenlerin tebliğlerine de ayrı bir kontenjan ayrılmasına da karar verilmiştir. Bu tebliğlerden oluşan program, belirli bir sistematik ve konu bütünlüğü çerçevesinde kamuya ilan edilmektedir.

Seminerler, aşağıda belirtilen program dahilinde her perşembe günü saat 19.00'da başlayacak ve tek ara verilerek 21.15 civarında sona erecektir. Program esas itibarıyla fiziki olarak İstanbul Bilgi Üniversitesi Santral İstanbul Kampüsü'nde düzenlenecektir. Programın aynı zamanda çevrim içi ortamdan takip edilebilmesine de (özellikle İstanbul dışındaki katılımcılar açısından) imkân sağlanacaktır.

Program sonunda dijital katılım sertifikası verileceği için 13 haftanın en az 11'ine katılım sağlanması gerekmektedir. Ayrıca fiziki katılımı ve salon içi etkileşimi önemseydiğimiz ve öğrenim kazanımları açısından gerekli gördüğümüz için en az 11 hafta seminerlere fiziki olarak gelinmesi zorunludur. Programa İstanbul dışından katılacak katılımcılar için seminerlere en az 11 hafta fiziki olarak katılma şartı aranmaz. İstanbul dışı katılımcıların 13 haftanın en az 11 haftasına çevrim içi katılmaları yeterlidir. Aksi halde katılımcı sertifika almaya hak kazanamayacaktır. Katılım imza yoklaması ile takip edilecektir. Derse katıldığı hafta için imza verilmesinin sorumluluğu katılımcılara aittir.

Seminer konusu ile ilgili belge ve bilgiler (mümkün olduğu ölçüde) 1 hafta öncesinden katılımcılara gönderilecek ve bu şekilde konu hakkında bilgilenmeleri sağlanacaktır. 2025 yılı bahar döneminde 13 haftada, 25 konu ele alınacaktır.

Kayıt ve Ücret Bilgisi

Seminer rekabet hukuku ile ilgilenen ve özellikle temel rekabet hukuku bilgisine sahip herkese açıktır.

Program ücreti KDV dâhil 15.000 TL'dir (*).

(*) Bu ücret 14 Şubat 2025 tarihine kadar geçerli olan %40 erken kayıt indirimi kapsamında uygulanacaktır. Erken kayıt dönemi sona erdikten sonra ise katılım ücreti KDV dâhil 25.000 TL'dir. Erken kayıt dönemi sona erdikten sonra, stajyer avukatlara %20, İstanbul Bilgi Üniversitesi mezun ve öğrencilerine %25 indirim uygulanacaktır. Bahsi geçen indirimlerden hiçbirisi başka bir indirimle birleşmemektedir.

Programın yapısı ve kayıt süreci ile ilgili bilgi için rhm@bilgi.edu.tr adresine e-posta gönderebilirsiniz.

Öğretim Kadrosu*

Prof. Dr. İ. Yılmaz Aslan (İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi)
Av. Mert Karamustafaoğlu (GLED Partners)
Av. Eda Duru (ELİG Gürkaynak Avukatlık Bürosu)
Prof. Dr. Kerem Cem Sanlı (İstanbul Bilgi Üniversitesi Hukuk Fakültesi)
Ahmet Asya (Ankara İdare Mahkemesi Üyesi)
Av. Dr. Cihan Doğan (CD Hukuk Bürosu)
Gökşin Kekevi (Özay Hukuk Bürosu)
Av. Dr. Gönenç Gürkaynak (ELİG Gürkaynak Avukatlık Bürosu)
Av. Berfu Akgün (ELİG Gürkaynak Avukatlık Bürosu)
Av. Ecem Süsoy Uygun (Erdem & Erdem Hukuk Bürosu)
Doğukan Kalınoğlu (University of Zurich)
Av. Bulut Girgin (Gen Temizer Erdoğan Girgin Avukatlık Ortaklığı)
Av. Orçun Horozoğlu (Gen Temizer Erdoğan Girgin Avukatlık Ortaklığı)
Av. Enis Doğa Küçükay (Gen Temizer Erdoğan Girgin Avukatlık Ortaklığı)
Av. Esen Ergül (Esin Avukatlık Ortaklığı)
Av. İsmail Özgün (Esin Avukatlık Ortaklığı)
Av. Bekir Aksarı (Esin Avukatlık Ortaklığı)
Asst. Prof. Lazar Radic (IE Law School and International Center for Law & Economics)
Selçukhan Ünekbaş (European University Institute)
Neyzar Ünübol (Kolcuoğlu Demirkan Koçaklı Hukuk Bürosu)
Av. Ali Tunçsav (Kolcuoğlu Demirkan Koçaklı Hukuk Bürosu)
Av. Nilüfer Firik
Av. Dr. Benan Kırmızıgül Arı (Arı Avukatlık Bürosu)
Av. Orhan Ünal (Aslan Hukuk Bürosu)

* Öğretim kadrosu sıralaması, seminer programındaki sıralamayı esas almaktadır.

Dr. Andriani Kalintiri (King's College London)
Av. Gülçin Dere (Paksoy Hukuk Bürosu)
Dr. Ahmet Fatih Özkan (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
Av. Ceren Seymenoğlu (Esin Avukatlık Ortaklığı)
Av. Cem Buran (Esin Avukatlık Ortaklığı)
Av. Can Sarp Özcan (Esin Avukatlık Ortaklığı)
Dr. Sertaç Serter (Balcıoğlu Selçuk Eymirlioğlu Ardiyok Keki Avukatlık Ortaklığı)
Av. Aslı Ak (Balcıoğlu Selçuk Eymirlioğlu Ardiyok Keki Avukatlık Ortaklığı)
Av. Caner K. Çeşit (ACTECON)
Av. Şahin Ardiyok (Balcıoğlu Selçuk Eymirlioğlu Ardiyok Keki Avukatlık Ortaklığı)
Av. Armanç Canbeyli (Balcıoğlu Selçuk Eymirlioğlu Ardiyok Keki Avukatlık Ortaklığı)
Av. Furkan Kaya (Balcıoğlu Selçuk Eymirlioğlu Ardiyok Keki Avukatlık Ortaklığı)
Gülce Korkmaz (Leuphana University Lüneburg)
Bedirhan Erdem (Leuphana University Lüneburg)
Dr. Assimakis Komninos (White & Case Brussels)
Doç. Dr. Emin Köksal (Bahçeşehir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi)
Av. Cansu Peker (Balcıoğlu Selçuk Eymirlioğlu Ardiyok Keki Avukatlık Ortaklığı)
Stj. Av. Melih Üyer (Balcıoğlu Selçuk Eymirlioğlu Ardiyok Keki Avukatlık Ortaklığı)
Dr. Nikita Shah (Nirma University)
Dr. Neşe Nur Yazgan (Hergüner Bilgen Üçer Avukatlık Ortaklığı)
Av. Hazar Başar (Hergüner Bilgen Üçer Avukatlık Ortaklığı)
Av. Nihan Ünal Turan (Hergüner Bilgen Üçer Avukatlık Ortaklığı)
Dr. Muzaffer Eroğlu (Boğaziçi Üniversitesi Hukuk Fakültesi)
Dr. Alptekin Köksal (İstanbul Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Program Koordinatörü

Prof. Dr. Kerem Cem Sanlı (İstanbul Bilgi Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

PROGRAM (27 Şubat – 29 Mayıs 2025)

1. HAFTA 27.02.2025

Rekabet Hukukunda 2024 Yılında Yaşanan Gelişmelerin Değerlendirilmesi ve 2025 Yılına Bakış

1. Oturum

Moderatör: Prof. Dr. İ. Yılmaz Aslan (İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Konuşmacı: Av. Mert Karamustafaoğlu (GLED Partners)

Konuşmacı: Av. Eda Duru (ELİG Gürkaynak Avukatlık Bürosu)

2. Oturum

Moderatör: Prof. Dr. Kerem Cem Sanlı (İstanbul Bilgi Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Konuşmacı: Ahmet Asya (Ankara İdare Mahkemesi Üyesi)

Konuşmacı: Av. Dr. Cihan Doğan (CD Hukuk Bürosu)

Konuşmacı: Gökşin Kekevi (Özay Hukuk Bürosu)

Seminer programının ilk haftasında rekabet hukukunda 2024 yılında yaşanan gelişmelerin değerlendirileceği, soru ve cevap şeklinde yürütülecek olan bir panel düzenlenecektir. Bu çerçevede iş gücü piyasalarındaki rekabet hukuku uygulamaları, Rekabet Kurulunun dijital piyasalara ilişkin incelemeleri, mevzuat değişiklikleri, uzlaşma ve taahhüt kurumlarının uygulama alanı, Rekabet Kurulunun güncel soruşturmaları ve verdiği önemli kararlar ve rekabet hukukuna ilişkin idari yargıda yaşanan gelişmeler gibi konular ele alınacaktır. Panelistler aynı zamanda bu gelişmeleri dikkate alarak, 2025 açısından beklentilerini aktaracaktır.

2. HAFTA 06.03.2025

İş Gücü Piyasalarındaki Rekabet İhlallerine Yönelik Kılavuz Işığında Rekabet Hukukunun İş Gücü Piyasalarındaki Etkisi

Av. Dr. Gönenç Gürkaynak (ELİG Gürkaynak Avukatlık Bürosu)

Av. Berfu Akgün (ELİG Gürkaynak Avukatlık Bürosu)

İş gücü piyasalarında insan kaynaklarına yönelik rekabet sınırlamaları, özellikle son yıllarda pek çok rekabet otoritesinin odaklandığı konulardan biri hâline gelmiştir. İlgili kısıtlamaların en belirgin örneklerinin yatay anlaşmalar bağlamında görüldüğü tespit edilmiş; arz piyasalarında “fiyat tespiti” ve “pazar paylaşımı” anlaşmalarının bir yansıması olarak değerlendirilen “ücret belirleme” ve “çalışan ayartmama” anlaşmaları, rekabet otoritelerinin gündemine yerleşmiştir.

İş gücü piyasasının kendine özgü dinamikleri de rekabet otoritelerinin bu alana yaklaşımını ilgi çekici kılmaktadır. Nitekim emeğin üretimde bir girdi olarak kabul edilmesi, bu girdinin alıcılarının rekabete aykırı davranışlarının bir “alım karteli” oluşturabilmesi ve bu alım kartelinin tüketici refahına etkilerinin farklı bir analize tabi olması; ekonomi merkezli değerlendirmeden ötede, aynı zamanda işçi psikolojisi gibi sosyal unsurların da rekabet otoriteleri tarafından dikkate alınmasını gerekli kılmıştır. Böylece iş gücü piyasaları, rekabet hukuku açısından önemli bir çalışma alanı hâline gelmiştir.

Federal Trade Commission (FTC) ve Department of Justice (DoJ) tarafından 2016’da yayımlanan Antitrust Guidance, “ücret belirleme” ve “çalışan ayartmama” anlaşmalarını per se ihlal olarak tanımlamıştır. Amerika gibi liberal bir antitröst politikası izleyen bir ekolün bile bu kadar sıkı bir tutum benimsemesi ve mahkemelerin de zamanla bu yaklaşımı kabul etmiş olması, iş gücü piyasasının birey temelli, kendine özgü dinamiğini açıkça ortaya koymaktadır. Benzer şekilde, Avrupa Komisyonu’nun yakın zamanda yayımladığı bir Policy Brief de iş gücü piyasasındaki bu tür anlaşmaları “amaç bakımından ihlal” olarak nitelemekte ve etki analizi yapılmasına gerek olmadığını vurgulamaktadır. ABD ve Avrupa’ya paralel olarak Japonya, Brezilya, Kanada, Singapur, Çin, Peru, Birleşik Krallık, İsviçre ve İskandinav ülkelerinin de benzer şekilde katı bir tutum sergilediği görülmektedir.

Rekabet Kurumu da son yıllarda iş gücü piyasasına yönelik soruşturmasını sıklaştırmış; bu piyasaları değerlendirdiği kararlarda içerikli değerlendirmelere yer vermiştir. Bunu takiben de Rekabet Kurumu, 21.11.2024 tarihinde “İş Gücü Piyasalarındaki Rekabet İhlallerine Yönelik Kılavuz”u yayımlamıştır.

Kılavuz, diğer rekabet otoriteleri paralel bir yaklaşım benimsemekte olup (i) yatay anlamda ücret belirleme ve çalışan ayartmama anlaşmalarını “amaç bakımından ihlal” olarak değerlendirmekte, (ii) bilgi değişiminin amaç veya etki bakımından ihlale yol açabileceğini belirtmekle birlikte ihlal kapsamı dışında kalabilecek bilgi değişimleri için koşullar belirlemekte, (iii) “yan sınırlama” şartlarını açıklayarak bu şartları karşılayan davranışları 4. madde kapsamı dışında bırakmakta ve (iv) bireysel

muafiyet, hâkim durumun kötüye kullanılması ile birleşme/devralmalar konularına ilişkin yönlendirmeler sunmaktadır.

Sunum kapsamında iş gücü piyasasındaki rekabetten ne anlaşılması gerektiği, bu piyasanın sahip olduğu yapısal özellikler, sıklıkla karşılaşılan rekabet karşıtı davranışlar ve bu davranışlara yönelik uygulanan kurallar anlatılacaktır.

Karşılaştırmalı Rekabet Hukukunda Sürdürülebilirlik Anlaşmaları ve Muafiyet Rejimi

Av. Ecem Süsoy Uygun (Erdem & Erdem Hukuk Bürosu)

Doğukan Kalınoğlu (University of Zurich)

Son dönemlerde sürdürülebilirlik ve iklim değişikliği konularında artan farkındalık, bu alanda yürütülen çalışmalar, rekabet hukukunun bu konularla olan ilişkisini de gündeme getirmiştir. Konunun rekabet hukuku bakımından odak noktası ise, teşebbüsler arasında sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmak için yapılan işbirlikleri ve anlaşmalardır. Ancak bu tür anlaşmalar, fiyat, miktar, kalite, seçenek veya yenilik gibi rekabet parametreleri üzerinde olumsuz etkiler yarattığında rekabet hukuku açısından endişeler doğurabilir.

Sürdürülebilirlik anlaşmalarının değerlendirilmesi, sürdürülebilir kalkınma hedefleri ile rekabetin korunması arasında ince bir denge kurulmasını gerektirir. Bazı rekabet otoriteleri, bu anlaşmaları muafiyet rejimi kapsamında değerlendirirken, ek kriterler geliştirmekte ve belirli sektörlerde özel politikalar yürütmektedir. Bu nedenle, aşağıda özetlendiği üzere bu konuda erken farkındalık geliştiren ülkelerdeki rekabet hukuku gelişmelerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi önem taşır.

Avrupa Birliği: AB Yatay Anlaşmalar Kılavuzu, sürdürülebilirlik anlaşmalarına yönelik özel düzenlemeler sunar. Bu düzenlemeler, anlaşmaların rekabeti yalnızca doğrudan kısıtladığında veya belirgin olumsuz etkiler yarattığında endişe doğuracağını ve muafiyet için TFEU m. 101(3) kapsamındaki şartları sağlaması gerektiğini belirtir. Ayrıca, sürdürülebilirlik standardizasyon anlaşmaları için bir "güvenli liman" öngörülmüştür. Tarım sektörüne yönelik 1308/2013 sayılı Tüzük ile ise bu sektöre özel bir muafiyet rejimi oluşturulmuştur.

Almanya ve Fransa: Bu ülkelerde sürdürülebilirlik anlaşmaları için özel düzenlemeler bulunmamakla birlikte, mevcut muafiyet rejimi altında ele alınabileceği düşünülmektedir. Almanya'nın Monopol Komisyonu raporları ve Fransa'nın uzun zamandan bu yana süregelen rekabet otoritesi görüşleri, sürdürülebilirlik konusundaki farkındalığı artırırken, her iki ülke de bu tür anlaşmalara temkinli yaklaşmaktadır.

Birleşik Krallık ve Hollanda: Bu ülkelerin rekabet otoriteleri, sürdürülebilirlik anlaşmalarına rehber ilkelerle yaklaşmakta ve bu anlaşmaların tanımı, kapsamı ile muafiyet koşullarını açıklamaktadır. Böylece, piyasadaki aktörlere yol gösterilmektedir.

İsviçre ve Macaristan: Bu ülkelerin rekabet kanunları, sürdürülebilirlik anlaşmalarına dolaylı atıflar içermektedir. Kaynakların etkin kullanımı ve çevrenin korunmasına katkı sağlayan anlaşmaların muafiyet rejimi kapsamında değerlendirilebileceği öngörülmektedir.

Avusturya: 2021'de yapılan düzenlemelerle sürdürülebilirliğe doğrudan atıfta bulunulmuş ve sürdürülebilirlik ile tüketici menfaatleri arasındaki ilişki netleştirilmiştir.

Türk rekabet hukuku bakımından ise sürdürülebilirlik anlaşmalarına yönelik yaklaşım, mevcut kanuni rejimin bu tür anlaşmalar için muafiyet tanınmasına elverişli olduğunu göstermektedir; ancak bu, teşebbüslerin 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde belirtilen şartları karşıladığını ispatlamasına bağlıdır. Rekabet Kurulu'nun geçmiş ve yakın tarihli kararları da bu bakış açısını destekler niteliktedir. Örneğin, Demir-Çelik Üreticileri Kararı, çevresel düzenlemeler gereği kurulan ve rakip üreticileri bir araya getiren işbirliklerinin hoşgörüsüyle karşılanması gerektiğine dikkat çekerken, Güzel Enerji Kararı, çevresel faydaların muafiyet süresi üzerindeki etkisini vurgulayarak bu tür anlaşmaların önemini ortaya koymuştur. Ayrıca, Sabun ve Deterjan Sanayicileri Derneği Kararı, çevre kirliliğinin sosyal bir maliyet olarak değerlendirilmesi ve çevrenin daha az kirletilmesinin ekonomik faydalarının her zaman doğrudan ölçülemeyebileceğini belirtmiştir.

Karşılaştırmalı hukukta sürdürülebilirlik anlaşmalarında ele alınan muafiyet koşulları, genel itibariyle; üretim ve dağıtımda iyileştirme, tüketici faydası sağlama, gereksiz kısıtlamalardan kaçınma ve rekabeti ortadan kaldırmama gibi ortak kriterlere dayanmaktadır. Ancak, özellikle tüketici menfaatinin tespiti ve analizi özelinde eleştirilerin getirildiği görülmekte olup sürdürülebilirlik hassasiyetleri doğrultusunda rekabet otoritelerinin yaklaşımlarının değişebileceği değerlendirilmektedir. Sonuç itibariyle; karşılaştırmalı hukuk incelemeleri, sürdürülebilirlik anlaşmalarına muafiyet sağlanması süreçlerinde hukuki belirliliğin artırılması gerektiğini ve konuda daha kapsayıcı çalışmaların yapılması gerektiğini ortaya koymaktadır.

3. HAFTA 13.03.2025

Katı Olan Her Şey Buharlaşıyor: Yoğunlaşmaların Kontrolünde Flulaşan Çizgiler

Av. Bulut Girgin (Gen Temizer Erdoğan Girgin Avukatlık Ortaklığı)

Av. Orçun Horozoğlu (Gen Temizer Erdoğan Girgin Avukatlık Ortaklığı)

Av. Enis Doğa Küçükay (Gen Temizer Erdoğan Girgin Avukatlık Ortaklığı)

Dünya genelinde rekabet hukuku rejiminde yakın döneme kadar hangi işlemlerin bildirim tabi olacağı, hangi muhtemel rekabetçi endişelerin gündeme gelebileceği ve nasıl değerlendirilebileceği konularında belli bir netlik söz konusuydu. Ancak günümüzde yoğunlaşmaların kontrolünde hangi işlemlerin rekabet kurumlarının önüne gideceği ve bu işlemlerin değerlendirilmesi konusunda birçok belirsizlik bulunuyor.

Bu belirsizliklerin başında öldürücü devralmaların geldiği muhakkak. Ülkemizde rekabet hukuku rejimimize yeni dahil edilen teknoloji teşebbüsü istisnası Kurum'un da ifade ettiği üzere, öldürücü devralmaların radardan kaçmaması ve özellikle dijital pazarlardaki rekabetin sürdürülebilmesi için kritiktir. Bununla birlikte teknoloji teşebbüsü tanımına giren şirketlere dair henüz hukuki kesinlik söz konusu değildir ve bir öldürücü devralma işleminin nasıl ele alınacağı konusunda belirsizlik bulunmaktadır.

Benzer belirsizliklerin, sadece ülkemizde değil, esasen tüm dünyada da geçerli olduğu görülmektedir. Avrupa Komisyonunun Illumina/Graile kararı, sonrasında ABAD'ın konuya dair kararı ve bunun üzerine büyük yankı uyandıran "eşik altı" işlemlerin nasıl değerlendirilebileceği konusu da büyük önem arz etmektedir. Bu kapsamda AB yoğunlaşma düzenlemesinde (EUMR) de büyük bir değişim olması muhtemeldir.

Yine Amazon'un Anthropic'e yatırım yapması, Microsoft'un Mistral ve OpenAI gibi yapay zeka şirketlerine yatırımları gibi hamleler Avrupa Komisyonu ve ABD Adalet Bakanlığı (DOJ) ile Federal

Ticaret Komisyonu (FTC) gibi rekabet hukuku otoritelerinin özellikle dikkatini çekmiştir. Komisyon OpenAI'a yapılan yatırımın değerlendirmeye tabi olmadığını tespit etse de bu konu üzerinde durmaya devam edeceğinin altını çizmiştir.

Günümüzde birleşme devralma kontrolü kapsamında üzerinde durulan bir diğer mesele de elbette iş gücü piyasasındaki yoğunlaşma ve bunun çalışanların refahı üzerindeki etkisinin nasıl değerlendirileceğidir. Örneğin DOJ ve FTC gerçekleşen veya gerçekleşmeyen birçok işlem kapsamında bu hususu gündeme getirmesi ve dava konusu haline getirmiştir. Kurum'un yakın zamanda yayınladığı İş Gücü Kılavuzunun 49. paragrafında yer alan yoğunlaşmaların iş gücü pazarlarına etkisinin değerlendirileceğine ilişkin düzenleme de bu flulaşan sınırlara bir örnek gösterilebilir.

Doktrinde de işlemlerin değerlendirilmesi sırasında maaş seviyeleri, sosyal haklar, çalışma koşulları ve alıcı gücü potansiyeli gibi faktörleri göz önünde bulundurarak iş gücü piyasası rekabetinin kapsamlı bir analizini yapmaları gerektiği belirtilmektedir.

Bir diğer muğlaklık da belirli durumlarda kritik iş gücünün transfer edilmesinin de yoğunlaşma kontrolü kapsamında değerlendirilmesi gerekebilecektir. Birleşik Krallık'ta Competition and Markets Authority böyle bir transferin bir nevi iş kolu devri gibi değerlendirilebileceğinden bahsetmektedir.

Tebliğimizde ABD ve AB'deki kararlar ve doktrinde yer alan tartışmalar da göz önünde bulundurularak yoğunlaşmaların kontrolünde gerek işlemlerin ne zaman bildirileceği gerekse de bunların nasıl değerlendirileceğine ilişkin dünya genelinde rekabet politikasındaki belirsizliklerin neler olduğu ve bizleri gelecekte neler beklediği uygulamaya yönelik örneklerle tartışılacaktır.

Yetenek Avı mı Rekabetin Kısıtlanması mı: Çalışan Transferinin Yoğunlaşma Denetimi Boyutu

Av. Esen Ergül (Esin Avukatlık Ortaklığı)

Av. İsmail Özgün (Esin Avukatlık Ortaklığı)

Av. Bekir Aksarı (Esin Avukatlık Ortaklığı)

Teknoloji devlerinin liderleri tarafından dile getirilen sözler aslında ortak bir stratejiyi gösteriyor: "Acqui-hiring."

Acqui-hiring, satın alanın hedefin yetenekli insan sermayesini elde etmeyi amaçladığı bir devralma türü olup, sadece şirketleri değil, aynı zamanda içlerindeki yetenekli insanları da kazanmayı hedeflemektedir. Bu devralmaların geleneksel devralmalardan farkı, bu devralmaların odak noktası ürün veya hizmet değil, yetenek ve insanlardır.

Dijital piyasaların hızla evrilmesi ve büyümesi, yetenekli IT çalışanı kıtlığını ortaya çıkarmış ve özellikle yapay zeka alanında çalışanları bünyelerine katma konusunda şirketler arasında rekabeti artırmıştır.

Bu durum, Avrupa Komisyonu ve bazı ulusal rekabet otoritelerinin, Inflection AI'nın bazı varlıklarının Microsoft tarafından devralınmasına ilişkin yürüttükleri yoğunlaşma denetimleri kapsamında işgücü transferinin denetime tabi olup olmayacağı ve bunun rekabet üzerindeki etkisi konusundaki tartışmaları gündeme getirmiştir.

19 Mart 2024'te Microsoft, 2022 yılında yapay zeka alanında faaliyet göstermeye başlamış Inflection AI'nın iki kurucu ortağını Copilot dahil yapay zeka ürünlerini geliştirmek ve araştırma yapmak üzere işe aldığını duyurmuştur. Ayrıca, Microsoft Inflection'ın birçok çalışanına iş teklif etmiş, Inflection'ın fikri

hakları için münhasır olmayan lisans hakları almış ve iki şirket birbirlerinin çalışanlarını işe almayacakları konusunda anlaşmıştır.

Almanya, Belçika, Fransa, Hollanda, İspanya, İtalya ve Portekiz, işlemin incelenmesi için Avrupa Komisyonu'na başvurmuş, ancak Avrupa Adalet Divanı'nın 3 Eylül 2024 tarihli *Illumina/Grail* kararı çerçevesinde Yoğunlaşma Yönetmeliği'nin 22. maddesinin uygulanamayacağını belirterek başvurularını geri çekmiştir. Avrupa Komisyonu, yetki alanına girmediği için karar almayacağını duyurmuş, ancak işlemin bir yoğunlaşma teşkil ettiğini teyit etmiştir. Birleşik Krallık Rekabet Otoritesi, Microsoft'un yapay zeka girişimi Inflection'ın, kurucuları ve kritik görevlerdeki çalışanlarını istihdam etmesini devralma olarak değerlendirip incelemiş ve işleme izin vermiştir. Alman Rekabet Otoritesi, tüm çalışanların devralınmasını ve buna eşlik eden finansman ve fikri mülkiyet haklarının kullanımını Almanya'da bildirim tabi bir işlem olarak değerlendirmiştir. Ancak, işlemin ciro eşiğini geçmesine rağmen Inflection'ın Almanya'da kayda değer bir faaliyeti bulunmadığı için işlemin izne tabi olmadığına karar vermiştir.

Elbette kendisine ciro atfedilebilen varlıklar üzerinde kontrolün devralınması yoğunlaşma denetimi rejimlerinde genellikle kabul edilen ciro eşiklerini de sağlaması halinde rekabet otoritelerinin iznini gerektirebilecektir. Nitekim Birleşme ve Devralma Sayılan Haller ve Kontrol Kavramı Hakkında Kılavuz kapsamında da belirtildiği üzere, Kurul yaklaşık 10 yıl önce verdiği bir kararda, taşıma işleri organizatörlüğü faaliyetlerine ilişkin müşterilerin ve çalışanların devralınmasını yoğunlaşma olarak nitelendirmiştir.

Bu itibarla, teknoloji şirketleri tarafından işgücünün devralınmasını konu alan ve "öldürücü devralma"ların gelişmiş bir şekli olarak nitelendirilebilecek bu tür devralmalar bir yoğunlaşma olarak kabul edilebilecek olsa da, çoğunlukla ciro eşiklerini aşmayabilecektir ve ilgili yargı mercinde "öldürücü devralma"ları hedefleyen istisnai bir düzenleme de yoksa yoğunlaşma denetimine tabi olmayabilecektir. Örneğin, Hollanda Rekabet Otoritesi de, rekabetçi endişelerin, yapay zeka alanında inovasyonun engellenmesi ve tüketiciler ile teşebbüslerin tercihleriyle ilgili olduğunu belirtmiştir.

Nitekim yakın zamanda yayımlanan Kurum'un İş Gücü Piyasalarında Rekabet İhlallerine Yönelik Kılavuz'da da işlemin iş gücü pazarını ilgilendirmesi halinde işlemin öldürücü devralma ihtimali taşıyıp taşımadığı gibi değişkenlerin inceleneceği öngörülmüştür.

Bu çerçevede; kaleme almayı öngördüğümüz tebliğ kapsamında, çalışan istihdamının yoğunlaşma denetimine tabi olup olmadığının yanı sıra, özellikle dijital piyasalarda yapılan ortaya çıkartılabileceği olası rekabet hukuku endişeleri tartışılacaktır.

4. HAFTA 20.03.2025

The Superiority of the Consumer Welfare Standard

Asst. Prof. Lazar Radic (IE Law School and International Center for Law & Economics)

Why did antitrust law in most jurisdictions adopt the consumer welfare standard (CWS)? A popular explanation, which we term the Critical Political Economy Theory of Antitrust (CPETA) pretends that the CWS reflects the triumph of conservative, anti-enforcement, and free-market ideology. The CPETA asserts that neoliberals like Robert Bork and his acolytes cajoled US courts into believing that antitrust law application required a narrow focus on economic evidence of consumer harm. By limiting the universe of injuries cognizable under antitrust law and raising plaintiffs' burden of proof, the CWS

achieved the neoliberals' intended purpose: to enucleate antitrust law of any social and political relevance. This 'minimalist' version of antitrust law was subsequently globalized as part of the standard neoliberal ideological package, under the auspices of US hegemony.

The CPETA is a fable. First, the CWS is not a "plant" of Robert Bork and the Chicago School. Antitrust history shows footprints of a CWS as far back as the common law of the seventeenth century, in the first cases of the US Supreme Court, and antitrust legislation in the US and the EU decades before the ascent of neoliberalism. Second, the proposition that the CWS is slanted against antitrust enforcement cannot be reconciled with many demonstrable instances in which the CWS leads to more antitrust law intervention, not less. In fact, proponents of more antitrust enforcement in the 1980s favored the CWS over more "laissez-faire" alternatives.

What explains the success of the CWS is a more mundane, practical need for endowing real-life cases with the weight of empirical evidence. By adding an evidential filter, the CWS makes sense of an absurdly vast statute that could, on its face, condemn everything from law firm partnerships to wedding contracts. The CWS limits two types of decisional errors of antitrust laws focused on the protection of competition or the competitive process. First, the CWS reduces the type 1 error of false conviction when straight limitations of competition like collusion, monopolization, or mergers do not translate in welfare losses. Second, the CWS reduces the type 2 error of false acquittal when there is no straight evidence of a limitation of competition. Of course, the benefits of reducing type 1 and 2 errors comes with costs. Those costs relate mainly to the uncertainty of having to grapple with hard economic evidence in the face of ambiguous business conduct. These costs must be acknowledged, since one of the main welfare benefits of antitrust law lies in its predictability. But the existence of uncertainty further proves that the CWS is not a deterministic standard wedded to an anti-enforcement conservative agenda, as the CPETA suggests. If it were, non-enforcement would be assured, and no antitrust cases would be brought or won. However, this is inconsistent with the dynamics of antitrust enforcement and litigation over the past fifty years.

We conclude that CWS is a judicial interest in the truth about market competition, not a socially constructed power structure propelled by the skullduggery of a neoliberal cabal. The former explains the emergence and endurance of the CWS in US antitrust law. This view further suggests that it would have been plausible for antitrust law to orient itself towards a CWS without Robert Bork.

Prioritization, Competitiveness, and Article 102 TFEU A Market Failure Perspective

Selçukhan Ünekbaş (European University Institute)

Competitiveness is back on the agenda of many jurisdictions, including the European Union and the United States. In the EU, expert reports by Enrico Letta and Mario Draghi have once again put the issue of competitiveness front and center. While boosting competitiveness is a demanding task that requires many policies to contribute, competition policy is likely to play a key role. Competition law and policy not only helps maintain a unified internal market, but it also enables European firms scale and innovate, thereby performing a crucial duty in increasing competitiveness. Although many facets of competition law need to be studied to address competitiveness issues, a preliminary problem is likely to be prioritization. Prioritizing cases is important as enforcement resources are limited, and not all industries matter equally to bolstering competitiveness. Starting from the premise that competition law fixes market failures, and specifically market power under unilateral conduct rules, this paper explores a new method to prioritize cases by detecting when markets underperform in their allocative functions. It argues that when markets systematically fail to steer resources toward productive firms

and away from unproductive ones, greater enforcement attention is warranted. Developing a simple methodology to operationalize this intuition, the paper briefly investigates five important industries to help illustrate how prioritization can be reimagined for competitiveness-oriented competition law.

5. HAFTA 27.03.2025

Yoğunlaşma Kontrolünde Hâkim Durum Testinden Etkin Rekabetin Önemli Ölçüde Azaltılması Testine Geçilmesinin Etkileri

Neyzar Ünübol (Kolcuoğlu Demirkan Koçaklı Hukuk Bürosu)

Av. Ali Tunçsav (Kolcuoğlu Demirkan Koçaklı Hukuk Bürosu)

24 Haziran 2020 tarihinde yürürlüğe giren Rekabetin Korunması Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ("**Değişiklik Kanunu**") ile yoğunlaşma denetiminde hâkim durum testi terkedilmiş ve Avrupa Birliği mevzuatı kapsamında 2004 yılından beri uygulanan "etkin rekabetin önemli ölçüde kısıtlanması" testi (*Significant Impediment of Effective Competition Test - SIEC*) benimsenmiştir.

Hâkim durum testine göre, bir yoğunlaşma işleminin yasaklanması için ön koşul, işlemin bir hâkim durum yaratması, mevcut bir hâkim durumu güçlendirmesi ve bu suretle rekabeti kısıtladığının tespit edilmesidir. SIEC testi ise, hâkim durum yaratmasa veya mevcut bir hâkim durumu güçlendirmese dahi piyasadaki rekabetin önemli ölçüde azaltılmasına yol açan yoğunlaşma işlemlerinin yasaklanmasını öngörmektedir. Bu nedenle, SIEC testine geçiş Rekabet Kurulu'nun ("**Kurul**") yoğunlaşma denetimine ilişkin uygulamasında önemli bir etkiye sahip olabilecek niteliktedir. SIEC testinin uygulanması pratikte hâkim durum tespitini işlevsiz kıldığından, Kurul'un işlem özelindeki değerlendirmesine bağlı olarak SIEC testinin daha sıkı bir yoğunlaşma kontrolüne imkân sağladığı söylenebilecektir. Bununla birlikte, Rekabet Kurumu'nun yoğunlaşma denetimine ilişkin yayımladığı kılavuzların Değişiklik Kanunu öncesinde de Avrupa Birliği mevzuatına paralel olduğu ve bu nedenle SIEC testine geçişin Kurul'un uygulamasında önemli bir değişiklik yaratmayabileceği görüşü de mevcuttur.

Bu bildiri kapsamında, yaklaşık dört yıldır uygulanan SIEC testinin Türkiye'deki yoğunlaşma denetimine etkilerinin değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Değişiklik Kanunu yürürlüğe girdikten yaklaşık bir ay sonra Kurul SIEC testini uygulayarak, etkin rekabetin önemli ölçüde azaltılmasına yol açması sebebiyle ilk kez bir işleme izin vermemiştir. Ayrıca, Değişiklik Kanunu yürürlüğe girdiğinden beri, taahhütler çerçevesinde koşullu olarak izin verilen pek çok birleşme ve devralma işlemi olmuştur. Kurul'un SIEC testine geçilen 2020 yılından itibaren 2024 yılının ilk altı aylık dönemine kadar koşullu olarak izin verdiği toplam 12 yoğunlaşma işlemi mevcuttur. Söz konusu işlemlere ilişkin Kurul kararlardaki değerlendirme ve tespitler, SIEC testinin uygulamada nasıl etki gösterdiği ve yoğunlaşma işlemlerinin değerlendirilmesinde hâkim durum dışında ne tür rekabetçi endişelerin dikkate alındığının anlaşılması açısından faydalı olacaktır. Örneğin Kurul'un, etkin rekabetin önemli ölçüde kısıtlanması testi kapsamında, yatay olmayan (dikey-konglomera) yoğunlaşma işlemleri sonucunda işlem taraflarının, rakiplerinin rekabete duyarlı verilerine erişebilmesi gibi faktörleri değerlendirmesinde sıklıkla dikkate aldığı gözlenmektedir. Ayrıca, 2010/4 sayılı Rekabet Kurulundan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ'deki 4 Mart 2022 tarihli değişiklikle uygulamaya koyulan teknoloji teşebbüsü istisnası da, hakim durum yaratma veya güçlendirme olasılığı görece düşük olan işlemleri de Kurul'un iznine tabi kılmıştır. Bu tür işlemlerin değerlendirilmesi bakımından SIEC testinin etkisinin olması beklenenecektir. Bu kapsamda bildiride, SIEC testinin benimsenmesinden itibaren geçen dört yıllık süreç içerisinde Kurul'un birleşme/devralma kararları analiz edilerek, SIEC testinin birleşme ve devralmaların değerlendirilmesinde değişikliğe neden olup

olmadığı ve Kurul'un ne tür işlemlerde rekabetin önemli ölçüde azaltılması riski gördüğü değerlendirilecektir.

Ekosistem Zarar Teorilerinin AB Yoğunlaşma Denetiminde Gerekliliği ve Uygulanabilirliği

Av. Nilüfer Firik

Today's digital ecosystems built and enhanced their ecosystems with acquisitions. With its acquisition of DoubleClick, Google established its current position in the online advertising market, which constitutes an integral part of its ecosystem. Microsoft enhanced its offering with Yahoo Search Business, Skype and LinkedIn. These are just a few examples of approximately 1,000 acquisitions by Google (Alphabet), Apple, Facebook (now Meta), Amazon, and Microsoft. According to The Report on the Competition Policy for the Digital Era (Cremer Report), the "*typical scenario*" in the acquisition of "*innovative targets*" is incorporating the acquired company's product(s) into the ecosystem.

The digital ecosystem structure and digital ecosystem acquisitions brought about novel competition concerns. In recent years the European Commission assessed multiple digital ecosystem acquisitions and has developed a new approach step by step until its decision to prohibit Booking's acquisition of eTraveli in September 2024.

We argue that the novel concepts and competitions concerns related to digital ecosystem structure and digital ecosystem acquisitions should be analyzed with a newly developed approach, more specifically, ecosystem-based theories of harm. Against this background, we firstly define digital ecosystems and list their characteristics. We then proceed to describe "*Ecosystem-Based Theories of Harm*" and examine the necessity of ecosystem-based theories of harm in EU merger control with references to the drawbacks of the only relevant market-based merger control assessment and potential anti-competitive effects of acquisitions by digital ecosystems. Later, we delve into potential practical challenges of applying ecosystem-based theories of harm. Lastly, we examine the existing approach to digital ecosystem acquisitions in the EU, especially after *Booking/eTraveli*.

6. HAFTA 03.04.2025

Rekabet Kurulunun Bölge Dışı Satış Engelleri ile Satış Yasaklarına İlişkin Soruşturmalarına Tarihsel bir Bakış

Av. Dr. Benan Kırmızıgül Arı (Arı Avukatlık Bürosu)

Rekabet Kurulu'nun faaliyete geçtiği ilk yıllarından itibaren yatay ihlaller kadar dikey ihlalleri kapsayan soruşturmaları da dikkat çekmektedir. Son dönemdeki Kurul kararları incelendiğinde yatay ihlallere ilişkin dosyalardan ziyade dikey ihlallere ilişkin dosya sayısının daha fazla olduğunu söylemek mümkündür. Aynı şekilde bu konudaki ceza oranlarındaki artış da son derece dikkat çekicidir. Dikey ihlaller bakımından yeniden satış fiyatının tespiti, rekabet etmeme yükümlülüğü ile münhasır bölge kısıtlamaları ile aktif-pasif satış engelleri temel hususlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu çalışmada ise Rekabet Kurulu'nun kurulduğu ilk yıllardan itibaren bölge dışı satış engelleri ile aktif-pasif satış yasaklarına ilişkin (internet kısıtlamaları hariç) soruşturmaları milat niteliğinde olan 1999 tarihli İGTOD kararından başlamak üzere kronolojik olarak ele alınmaya çalışılacaktır. İlk yıllarda farklı sektörlerdeki kararların ardından bölge sınırlamalarının çimento sektöründe, ürünün yapısı ve yatay ihlallerin yaygınlığı ile birlikte, sıklıkla karşılaşılan bir ihlal olarak görülmektedir. Nitekim bu konuda Kurul tarafından 2002 İç Anadolu-Akdeniz-Marmara Çimento, 2004 Ege Çimento-2 ve 2006 Marmara Çimento dosyalarında bölge dışı satış kısıtlamaları nedeniyle ihlal tespiti yapılmıştır. 2006 yılında çimento ve hazır beton sektöründe üç dosya ise cezasız olarak tamamlanmıştır. 2007 yılında Alarko,

3M-1 ve Ameliyat İpliği kararlarının üçü de cezayla sonuçlanmıştır. Buraya kadar sayılan kararlar Kurum'un ilk dönem kararları olarak kabul edilebilecektir. 2007 yılı sonrasında mahkeme kararıyla ceza verilen 3M-2 dosyası istisna olmak üzere 2021 yılına kadar bu konuda hiç ceza verilmemiş olması bir yaklaşım değişikliği olarak nitelendirilebilecektir. Sakin geçen bu dönemin ardından ise 2021 yılında DY0 kararıyla başlayan ve tekrar ihlal tespitleriyle birlikte cezaların verildiği üçüncü bir dönem başlamıştır. Bu kapsamda 2022 Digiturk ve bayileri, 2023 Iveco, 2023 Mavili Elektronik, 2024 yılındaki traktör dosyaları ve yakın zamanda açıklanan 2024 Nestle kararı önemli kararlar arasındadır.

Kararlar incelendiğinde bölge dışı satış engelleri getirilmesi yoluyla aktif ya da pasif satış kısıtlamalarının kimi zaman tek başına soruşturma konusu yapıldığı kimi zaman ise yeniden satış fiyatının tespiti iddiasıyla birlikte konu edildiği görülmektedir. Bu açıdan Kurul cezalarında bu iki ihlalin beraber olduğu hallerde tek ceza mı yoksa iki ayrı ihlalden mi ceza verdiği konusu da çalışmamızda tartışılacaktır. Zira bu husus 2020 yılındaki Kanun değişikliğiyle birlikte önem kazanmıştır. Şöyle ki açık ve ağır ihlal olarak kabul edilmeyen hallerde teşebbüslerin taahhüt vererek soruşturmaları cezasız olarak kapatma imkânı bulunmaktadır. Nitekim 2023 yılında internet satışları da dâhil olmak üzere bölge ve müşteri kısıtlamaları nedeniyle hakkında soruşturma yürütülen Iveco taahhüt vermiş ve bu taahhütlerin kabulüyle dosya cezasız olarak kapatılmıştır. Benzer şekilde 2023 Mavili Elektronik ile 2024 yılındaki traktör dosyaları bu şekilde sona erdirilmiştir. Bununla birlikte 2024 Nestle kararından YSFT eylemleri ile bölge ve müşteri kısıtlamasına gitmek suretiyle aktif ve pasif satışların engellenmesi tek bir davranış niteliğinde kabul edilerek YSFT dışındaki ihlal iddiaları bakımından taahhütlerin kabul edilmediği ve her iki ihlal nedeniyle tek bir ceza verildiği anlaşılmaktadır.

Sonuç itibarıyla Kurul'un ilk yıllarında cezalar uyguladığı, sonrasında ise uzun bir süre yaptırımsız kalmasının ardından yeniden gündeme gelen bölge ve müşteri sınırlamaları konusunun farklı yönleriyle ele alınmasının rekabet hukuku gündemine katkıda bulunacağı değerlendirilmiştir.

Üreticiler/Tedarikçiler Tarafından Bayiler/Distribütörler Aracılığı ile Elde Edilen Rakip Fiyat Listelerinin Rekabet Hukuku Perspektifinde Değerlendirilmesi

Av. Orhan Ünal (Aslan Hukuk Bürosu)

Üreticiler/Tedarikçiler tarafından, bayileri/distribütörleri ile fiyat listesi paylaşımı yapılması başta perakende sektörü olmak üzere birçok piyasada artık kemikleşmiş hale gelen bir uygulama halini almıştır. İlgili fiyat listeleri geleneksel yöntemlerle (Ör. Üretici/Tedarikçi imzalı ve kaşeli şekilde) paylaşılabilirdiği gibi, e-posta vasıtasıyla ya da bir yazılım entegrasyonu yolu ile (soft/veri şeklinde) de paylaşılabilir.

Bu listelerde; ürün bilgisi, koli adet içeriği vb. ürün/mal ile ilgili koşulların yanı sıra, bayinin/distribütörün alış fiyatı (yani maliyet bilgisi) ve tavsiye edilen/azami yeniden satış fiyatları gibi ticari koşullar yer almaktadır.

Uygulamada Üreticiler/Tedarikçiler tarafından fiyat listeleri, fiyat geçişinin olacağı tarihten belirli süreler öncesinde, bayiler/distribütörler ile paylaşmakta olup, mehil tanınarak yapılan bu paylaşımlar ticaret hayatının olağan akışı içerisinde bayinin/distribütörün satın alma ve satış stratejilerini belirlemesi açısından önem arz edebilmektedir. Zira ilgili süre içerisinde bayinin/distribütörün, yeni gelen fiyat listesini göz önünde bulundurarak; stoklarını kontrol etme, bunları eritme, yerine göre indirim uygulama ya da Üretici/Tedarikçi'den ek destek talep etme ve vereceği sipariş miktarını tespit etme vb. ticari pratikleri belirlemesi söz konusu olabilmektedir. Dahası

çok markalı bayiler/distribütörler bu fiyat listelerini karşılaştırarak, hangi Üreticiden/Tedarikçiden sipariş geçeceğine karar verebilmektedir.

Konunun rekabet hukukunu ilgilendiren yönü ise, ilgili fiyat listelerinin bu ara dönemde (yani paylaşım ile fiyat geçişinin olacağı tarih arasındaki dönemde), bayiler/distribütörler üzerinden rakip Üreticiler/Tedarikçiler tarafından edinilmesi ile başlamaktadır. Üretici/Tedarikçi açısından, bu paylaşım ile rakiplerinin geleceğe dönük fiyatlama bilgisi elde edilmiş olduğundan, kendi ticari kararlarını verme noktasında stratejik bir girdiye erişilmiş olacaktır.

Yatay İşbirliği Anlaşmaları Hakkında Kılavuz'da ("**Yatay Kılavuz**"), teşebbüsler arasında bilgi değişiminin rakipler arasında doğrudan veya meslek kuruluşları gibi teşebbüs birlikleri, pazar araştırma kuruluşları ve benzeri üçüncü taraflar veya **teşebbüslerin tedarikçi ya da dağıtım ağı yoluyla dolaylı olarak** gerçekleştirilebildiği ifade edilmiştir.

Dahası **geleceğe dönük fiyat bilgisi**, doğası gereği rekabeti kısıtlayabileceği ifade edilen, bu itibarla paylaşımı **amaç yönünden** rekabeti kısıtlama ihtimali görece yüksek görülen bir kategoridedir. Hatta Yatay Kılavuz'da yer verilen ve **normal koşullar altında kartel olarak** değerlendirileceği ifade edilen bilgi değişimi kümesi, "*rakiplerin, gelecekte uygulamayı planladıkları fiyat, üretim ya da satış miktarı gibi rekabete duyarlı bilgiler*"den oluşmaktadır. Ayrıca Yatay Kılavuz'da bu tür bilgi değişimlerinin **bireysel muafiyet koşullarını sağlama ihtimalinin çok düşük olduğu** vurgulanmaktadır.

Tüm bu hususlar gözetildiğinde, Üreticiler/Tedarikçiler tarafından bayiler/distribütörler üzerinden elde edilen rakip fiyat listelerinin; (i) rakipler arası dolaylı rekabete duyarlı bilgi değişimi teşkil ettiği, (ii) amaç yönünden rekabeti kısıtlama ihtimalinin olduğu, (iii) hatta bir topla-dağıt karteli incelemesine neden olabileceği, (iv) diğer yandan bu bilgilerin kamuya açık nitelikte olup olmadığı, (iv) pazarın yapısına ilişkin unsurlar, paylaşım sıklığı ya da pazarı kapsama derecesi gözetilmeksizin; dolayısıyla etkisi değerlendirilmeksizin bir rekabet kısıtlamasını gündeme getirip getiremeyeceği, (v) bayilere/distribütörlere fiyat listelerini paylaşma hususunda bir sözleşmesel yükümlülük getirilip getirilemeyeceği, (vi) pazarlık niyeti ile istihbarat niyetinin ihlal değerlendirmesinde bir kriter olup olamayacağı hususları, rekabet hukuku uygulamasını yakından ilgilendiren konulardır.

İşbu Tebliğ kapsamında anılan tereddütler/sorular, emsal içtihat kapsamında ele alınarak, bir güvenli liman olup olmadığı değerlendirilmeye çalışılacaktır.

7. HAFTA 10.04.2025

Evidence Matters in Competition Enforcement: Challenges and Prospects

Dr. Andriani Kalintiri (King's College London)

Evidence plays a pivotal role in law enforcement in general and competition enforcement in particular. To prohibit a conduct or a merger, authorities must not only meet the requirements of the substantive competition provisions, but must also adhere to the applicable evidence rules, including on the burden of proof, the standard of proof, rules on evidence admissibility and evaluation, and presumptions. The design of these rules both shapes the accuracy, efficiency and fairness of competition decision-making, and allocates the risk, and cost, of a mistaken decision in conditions of factual uncertainty. However, discussions about evidence in competition enforcement are often confounded by misconceptions about the function of the relevant rules, the factors informing their design, and their interplay with the substantive provisions. Moreover, in an era marked by rapid change and increasing complexity,

especially post-digitalisation, balancing the accuracy, efficiency and fairness of competition decision-making, whilst ensuring the effectiveness of enforcement, becomes even more difficult. This presentation will explore the challenges that evidence matters present in competition enforcement and will critically discuss possible prospects going forward.

Taslak Kılavuz Kapsamında Dışlayıcı Kötüye Kullanmalarda İspat Standardı Sorunsalı

Av. Gülçin Dere (Paksoy Hukuk Bürosu)

Avrupa Komisyonu tarafından 1 Ağustos 2024 tarihinde kamuoyu istişare görüşüne açılan hâkim durumdaki teşebbüslerin dışlayıcı kötüye kullanma niteliğindeki davranışlarının değerlendirilmesine ilişkin taslak kılavuzu ("Taslak Kılavuz") kapsamlı değişiklikler öngörmektedir. Taslak Kılavuz hukuki belirliliği sağlama ilkesinden yola çıkmakla birlikte, Taslak'ta etki-esaslı (*effects-based*) yaklaşımdan uzaklaşılarak ağırlıklı olarak varsayım ve karinelere yer verilmesi, özellikle de ispat yükünün teşebbüslere çevrildiği dikkate alındığında çeşitli endişeleri beraberinde getirmektedir.

Taslak Kılavuz hakim durumdaki teşebbüslerin iddia konusu dışlayıcı davranışlarının kötüye kullanma teşkil edip etmediğinin analizi bakımından kendi-kendine değerlendirme ilkesine atıf yapmaktadır. Taslak'ta temel olarak, hakim durum tespiti ve hakim durumdaki teşebbüsün davranışlarının dışlayıcı kötüye kullanma teşkil edip etmediğine yönelik sorumluluğun tayinindeki genel ilkeler ile teşebbüsler tarafından öne sürülebilecek objektif haklı gerekçeler ve etkinlik kazanımlarına yönelik prensipler açıklanmaktadır.

Taslak'ta dikkati çeken en önemli düzenlemelerden biri hakim durumdaki teşebbüslerin belirli davranışlarının dışlayıcı etki yaratma kapasitesine yönelik varsayımdır. Taslak'ta belirli davranışların daha başlangıçtan dışlayıcı etki yaratma kapasitesine sahip olduğu varsayılmakta ve Komisyon'un ispat yükü hafifletilerek, ispat yükü teşebbüslere çevrilmektedir. Bununla birlikte, ispat yükünün anılan varsayım/karinelere istinaden ölçsüz şekilde teşebbüslere yüklenmesi, teşebbüslerin objektif haklı gerekçeleri ve etkinlik kazanımlarını ispatlayabilmeleri noktasında Komisyon kadar bilgi/pazar verisi toplama yetkilerini haiz olmadığı dikkate alındığında, teşebbüsleri aksini ispatlayamayacakları ve savunma haklarını kısıtlayabilecek bir noktaya getirmektedir. Taslak'ta Komisyon'un dışlayıcı etki yaratma kapasitesine yönelik ispat yükü bakımından, Komisyon'un rekabet üzerindeki fiili zararı veya tüketici zararını ortaya koymasının gerekmediği, dolayısıyla hakim durumdaki firmanın davranışına bağlı olarak pazarda fiyat, üretim, inovasyon veya kalite üzerindeki olumsuz etkilerin gösterilmesine gerek bulunmadığı, fiili veya potansiyel rakiplerin *eşit etkinlikte rakip* olmalarının da gösterilmesine gerek olmadığı ve nihayetinde meşru rekabetten (competition on the merits) ayrılan herhangi bir fiili veya potansiyel dışlayıcı etkisi olan davranışın TFEU madde 102 kapsamında değerlendirileceği belirtilmektedir.

Bu hususta yakın tarihte OECD'nin ispat standardı konusunda yayınlanan politika dokümanı dikkat çekmektedir. OECD dokümanında, rekabet otoritelerinin etki-temelli yaklaşım ve bu doğrultuda gerçekleştirilen ekonomik analizler çerçevesinde rekabet soruşturmalarında gerekli ispat standardını karşılamada güçlük çektikleri belirtilmekte olup, örnek olarak, *Intel* kararındaki değerlendirmelere yer verilmektedir. ABAD, 24 Ekim 2024 tarihli *Intel* kararına ilişkin değerlendirmesinde, Komisyon'un pazardaki bütün olguları dikkate alarak rekabeti kısıtlayıcı fiili veya potansiyel etkileri analiz etmesi gerektiğine işaret etmişti. ABAD, Komisyon'un iddia konusu indirimlerle pazarın ne kadarının kapatıldığını, indirimlerin bağlandığı koşullar ve ilgili anlaşmalar, bunların süresi ve miktarı ile *eşit etkinlikteki rakipleri* dışlamaya yönelik olası stratejinin ortaya konması gerektiğini belirtmişti. Yine, *Qualcomm* kararında, FTC'nin ihlal tespitine yönelik kararı, önemli ölçüde pazar kapamanın fiili veya

gerçek etkilerinin ispat edilemediği gerekçesiyle mahkeme tarafından iptal edilmişti. OECD dokümanında rekabet otoritelerinin gerekli ispat standardını karşılamada zorlandıkları hususuna dikkat çekilerek, politika tercihi olarak ispat yükünün hafifletilmesi veya standardın düşürülmesi ve bunun için de mevcut standart veya hukuki testlerin revize edilerek yeni varsayımlar/karineler benimsenmesi yöntemlerinin tartışıldığı belirtilmektedir. Nitekim, Komisyon'un Taslak Kılavuzu'nda bunun yansımalarını görmek mümkündür.

Taslak'ta belirli davranışların dışlayıcı etki yaratma kapasitesine yönelik varsayım kapsamında eşit etkinlikteki rakip testine ilişkin olarak, Komisyon'un iddia konusu davranıştan etkilenen fiili veya potansiyel rakiplerin eşit etkinlikte rakip olduğunun gösterilmesine gerek olmadığı belirtilmektedir. Bununla birlikte, eşit etkinlikteki rakip testi sıklıkla uygulanan bir test olup, Komisyon'un *Google Shopping* kararında da bu hususta eşit etkinlikteki rakip testinin esas alındığı anlaşılmaktadır.

Yukarıdaki hususlar çerçevesinde, işbu çalışmada, Komisyon'un Taslak Kılavuzunda etki-esaslı yaklaşımdan uzaklaşarak daha formalistik ve karinelere dayalı bir yaklaşım benimsenmesinin ispat standardı bakımından yaratacağı riskler Komisyon kararları ışığında incelenecek ve Rekabet Kurulu uygulamalarına olası yansımaları değerlendirilecektir.

8. HAFTA 17.04.2025

Pişmanlıkta Yeni Dönem: Rekabet Kurulunun Yeni Pişmanlık Yönetmeliği Amaçlarına Ulaşabilecek mi?

Dr. Ahmet Fatih Özkan (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

Pişmanlık; teşebbüslerin, tarafı oldukları kartellerin ortaya çıkarılmasına yönelik olarak rekabet otoriteleriyle işbirliği yapmak suretiyle, cezadan muafiyet veya cezada indirim elde etmelerine imkân tanıyan bir müessesedir. Kartellerle mücadelenin en etkili yollarından birini oluşturan pişmanlık müessesesi, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunda 2008 yılında yapılan bir kanun değişikliğiyle birlikte "aktif işbirliği" adı altında Türk rekabet hukukuna dâhil olmuştur. 2009 yılında Pişmanlık Yönetmeliğinin yürürlüğe girmesiyle birlikte yasal çerçevesi oluşturulan pişmanlık müessesesi, aynı yıl içerisinde uygulanmaya başlanmıştır. Pişmanlık müessesesinin Türk rekabet hukukunda 15 yıla yakın uygulaması kapsamında pişmanlık başvurusu sayılarının ve pişmanlık suretiyle ortaya çıkarılan kartel sayılarının düşük seyretmesi, pişmanlık müessesesinin etkinliği ve başarısı hakkında soru işaretlerine yol açmıştır. Pişmanlık müessesesinin uygulamadaki performansı, Rekabet Kurumunun geleceğe yönelik stratejilerini ortaya koyduğu raporları kapsamında da sıklıkla gündeme gelmiş ve bu müessesenin uygulamada daha etkin bir hale getirilmesi, bir amaç olarak söz konusu stratejilerde yer almıştır. Pişmanlık müessesesinin etkinliğinin artırılması amacına yönelik olarak, uygulamada elde edilen deneyim, uzlaşma müessesesinin yürürlüğe girmesi ve karşılaştırmalı hukuktaki gelişmeler ışığında Pişmanlık Yönetmeliğinin gözden geçirilmesine ilişkin Kurum içi bir çalışma başlatılmıştır. Bu çalışmanın sonucunda 2009 tarihli Pişmanlık Yönetmeliği, Aralık 2023 tarihinde yürürlükten kaldırılarak, yerini yeni Pişmanlık Yönetmeliğine bırakmıştır. Yeni Pişmanlık Yönetmeliğinde pişmanlık müessesesinin genel çerçevesi ve başvuru koşulları büyük ölçüde korunmakla birlikte, bazı konularda birtakım değişiklikler ve yenilikler yapılmıştır. Bunlar arasında cezada indirimden yararlanılabilmesi için katma değer yaratan belge şartının getirilmesi, kartel kolaylaştırıcısı kavramının mevzuata dâhil edilmesi ve kartel kolaylaştırıcısı niteliğindeki teşebbüslere pişmanlık başvurusu yapma imkânı tanınması, pişmanlık başvurusunda bulunan teşebbüslerin başvurusunun Rekabet Kurulu tarafından kabul edilmesine karşın soruşturma sonunda ihlalin kartel olarak değerlendirilmemesi durumunda başvuru sahibinin Pişmanlık Yönetmeliğinden

yararlandırılması, cezada indirim oranlarının gösterilmesinde yüzde esasına geçilmesi ve son olarak cezada indirim için yapılacak pişmanlık başvuru süresinin soruşturma bildiriminin tebliğinden itibaren 3 ay ile sınırlandırılmasına ilişkin değişiklik bulunmaktadır. Bu çalışmada yeni Pişmanlık Yönetmeliğiyle yapılan değişiklikler pişmanlık müessesesinin etkinleştirilmesi amacı kapsamında incelenmektedir. Çalışmada, pişmanlık müessesesinin uygulamada gerçekten etkinleştirilmesi amaçlanıyorsa, yeni Pişmanlık Yönetmeliğiyle yapılan değişikliklerle yetinilmeyerek, Türk rekabet hukukunda 15 yıla yakın uygulaması kapsamında pişmanlık müessesesinin neden kendisinden bekleneni veremediği hususunun araştırılması ve araştırma sonuçlarının işaret ettiği sorun ya da sorunların kaynağına yönelik çözüm önerilerinin geliştirilmesi gerektiği savunulmaktadır.

Rekabet Kurulunun Taahhüt Uygulaması: Hukuki ve Pratikteki Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Av. Ceren Seymenoğlu (Esin Avukatlık Ortaklığı)

Av. Cem Buran (Esin Avukatlık Ortaklığı)

Av. Can Sarp Özcan (Esin Avukatlık Ortaklığı)

Taahhüt müessesesinin Türk rekabet hukuku uygulamasına kazandırılması üzerinden dört yıl geçmiş bulunmaktadır. Bu süre zarfında sayısı 40'ı aşkın dosyada ilgili mekanizma Rekabet Kurulu ("**Kurul**") tarafından işletilmiştir. Perspektif sağlamak adına, aynı aracın Avrupa Komisyonu'na ("**Komisyon**") sağlanmasından itibaren geçen ilk 10 yılda, karara bağlanan taahhüt dosyası sayısı 29'dur. Dolayısıyla Kurul'un neredeyse Komisyon'un yarı zamanında, iki misli dosyayı bu usulle sonuçlandığı bir fotoğrafa bakıyor olmamız muhtemeldir. Bu veriler ise bize Türk uygulaması bakımından bir içtihadi değerlendirme yapma fırsatını aralamaktır.

İşbu sunumumuzda 2021/2 sayılı Taahhüt Tebliği'nin ("**Tebliğ**") uygulanmasında ortaya çıkan önemli hukuki ve pratik sorunlar irdelenecektir. Tebliğ'in sistematığı takip edilecek olursa, ilk olarak, taahhüt sunma talepleri değerlendirilirken, ilgili anlaşma veya uygulamanın "açık ve ağır ihlal" olarak nitelendirilmesi sorunu ele alınacaktır. Özellikle taahhüt yolu kapatılan anlaşma ve uygulamalar bakımından yapılan vasıflandırmanın, Ceza Yönetmeliği'nin 5(1). maddesi karşısındaki durumu incelenecektir [Letgo ve Arabam.com Kararları, 20.07.2023, 23-32/629-211 – 23- 32/630-212]. İkinci olarak, taahhüt sunma taleplerinin değerlendirilmesi bakımından Tebliğ'in Kurul'a tanıdığı takdir yetkisi tartışılacaktır. Nitekim Kurul'un son dönemde bir paradigma değişimine giderek, taahhüt müessesesinin kullanımını yaygınlaştırmak adına taahhüt mekanizmasını istikrarlı bir şekilde işletmeye yönelik pozisyonunu bırakma sinyalleri verdiği ve Tebliğ'in uygulanabileceği dosyalara dair bilhassa takdir yetkisine dayanarak seçici bir tavır benimsemeye başladığı gözlenmektedir [Nestle, 25.05.2023, 23-24/447-154]. Bu politika tercihi, hukuki düzlemde idari takdir yetkisinin sınırları ve teşebbüslere eşit muamele uygulanması gereği üzerinden mercek altına alınacaktır. Bu çerçevede, Kurul'un taahhüt sunma talebini reddetmek yerine taahhüt sunma talebine dair kararını erteleme imkanını kullanmaktan imtina etmesi de tartışılacaktır. Yine bu minvalde, çok taraflı ya da birden çok tipte ihlal şüphesinin soruşturulduğu dosyalar bakımından taahhüt yönteminden beklenen usuli faydaların sağlanıp sağlanamayacağı yönünde kategorik bir değerlendirme yapılması da konu edilecektir. Üçüncü olarak, taahhüdün izlenmesi sürecinde Rekabet Kurumu'ndan gelebilecek ek taleplerin olası sınırlarının netleştirilmesinde bulunabilecek faydaya işaret edilecektir. Ve son olarak, Kurul'un teşebbüsler tarafından sunulan taahhütleri reddettiği örnekler incelenecektir [Nesine, 29.02.2024, 24-11/194-78].

Bu çerçevede Kurul'un dört yılı aşkın taahhüt uygulamasına ilişkin olarak bir taraftan yol gösterici saptamalar yapılacak diğer yandan eleştirel bir tahlille bu mekanizmadan beklenen faydaların ençoklaştırılabilmesi için önerilerde bulunulacaktır.

9. HAFTA 24.04.2025

Uzlaşma Müessesesindeki Dava Yasağının Rekabet Kurumu ve İdari Yargı Uygulamasından Kaynaklanan Sonuçlarının Hukuki Analizi

Dr. Sertaç Serter (Balcioğlu Selçuk Eymirlioğlu Ardiyok Keki Avukatlık Ortaklığı)

Av. Aslı Ak (Balcioğlu Selçuk Eymirlioğlu Ardiyok Keki Avukatlık Ortaklığı)

Teşebbüslerin mahkemeye erişim hakkı, birçok yönden kritik önemi haizdir. Basit bir uyuşmazlık kapsamında haklı taleplerinin karşılanmasının yanı sıra, yasama faaliyetlerinin hızla değişen dünya koşullarına ayak uydurmakta zorlanması sebebiyle yaratılan hukuki belirsizliklerin çözümü de çoğu zaman yine mahkemeler kanalıyla gerçekleştirilmektedir. Öte yandan, tarafların mahkemeye erişim hakları çeşitli sebeplerle ve çeşitli şekillerde sınırlandırılabilir. Bu denli önemli ve anayasal dayanağı olan bir temel hakkın sınırlandırıldığı haller titizlikle değerlendirilmeli ve farklı yöntemlerle benzer faydaların elde edilebildiği hallerde tarafların mahkemeye erişim hakkı baki kalmalıdır.

Dava açma yasağı eliyle mahkemeye erişim hakkının kısıtlandığı bir örnek, rekabet hukuku kapsamında karşımıza çıkmaktadır. 2020 yılında 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'da yapılan değişikliklerle uygulamaya konulan uzlaşma müessesesi, hakkında soruşturma açılan teşebbüsün kendisine isnat edilen tüm ihlal iddialarını kabul ederek soruşturmayı kısa sürede sonuçlandırmasına imkân tanımaktadır. Öte yandan, uzlaşma müessesesinden beklenen usule ilişkin faydaların sağlanabilmesi ve mahkemelerin iş yükünün azaltılması gerekçeleri öne sürülerek, uzlaşan tarafların uzlaşma kararını dava konusu edemeyecekleri düzenlenmiştir. Uygulamada gerek Rekabet Kurulu'nun gerekse idare mahkemelerinin bu sınırlamayı oldukça katı yorumladıkları gözlemlenmektedir.

Özellikle Türk rekabet hukuku kuralları ve Rekabet Kurulu içtihadı bakımından mehzaz kabul edilen Avrupa Birliği'nin düzenlemelerinde bu yönde bir yasağın bulunmaması, kanun koyucunun uzlaşma müessesesi özelinde neden farklı bir politika tercih ettiği konusunda soru işaretleri yaratmaktadır. Aynı zamanda getirilen bu yasağın Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihadına uygunluğu bağlamında da ele alınması önem arz etmektedir.

Bu bağlamda sunumumuz ile, Rekabet Kurumu ve idari yargı uygulamasından hareketle, yürürlükteki dava yasağının usul ekonomisini teşvik etmekte ne ölçüde etkili olduğu tartışmaya açılacaktır. Dava yasağı uygulanmayan Avrupa Birliği'nde gerçekleştirilen çalışmalar esas alınarak, usul ekonomisi gerekçesinin uygulamada ne ölçüde hayata geçirilebildiği ve usul ekonomisinin sağlanması ile temel hak ve özgürlüklerin kısıtlanması arasındaki denge/sizlik Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihadı tahtında incelenecektir. Zira uygulamada karşılaşılan örnekler, dava yasağının (idari başvuru hakkını da engelleyecek ölçüde) hak arama özgürlüğü, adil yargılanma hakkı kapsamında mahkemeye erişim hakkı ile gerekçeli karar hakkı, mülkiyet hakkı gibi temel hak ve özgürlükleri ihlal edebildiğine işaret etmektedir. Yine uygulama; kanuni idare, eşitlik, idari istikrar, idare hukukunun statü hukuku olması gibi temel ilkelere aykırı biçimde şekillenebilmekte ve teşebbüsler için hukuki belirliliği ortadan kaldırarak keyfi idareye yol açabilmektedir.

Sunumumuzla uzlaşma bağlamında usul ekonomisi ile temel hak ve özgürlüklerin korunması arasındaki dengenin kurulması bakımından dava yasağının yerinde bir müessese olup olmadığı ve dava yasağı mevcutken idari yargı kararları ve idarenin tutumuyla teşebbüslerin temel hak ve özgürlükleri lehine uygulamaların mümkün olup olmadığı konularının tartışmaya açılması hedeflenmektedir.

1/2003 Sayılı AB Konsey Tüzüğü Değişiklik Çalışmalarının Türk Rekabet Hukukunun Usul Kurallarına Olası Yansımaları

Av. Caner K. Çeşit (ACTECON)

Avrupa Birliği (AB) rekabet politikası çerçeve düzenlemesi 1/2003 sayılı Tüzük ile bu Tüzüğün tamamlayıcısı niteliğinde olan ve rekabet politikasının uygulama alanlarını düzenleyen 773/2004 sayılı Tüzük yaklaşık yirmi yıldır yürürlüktedir. Avrupa Komisyonu (Komisyon); dijitalleşme, yeşil dönüşüm gibi AB'nin yeni gelişim alanlarını dikkate alarak, AB rekabet politikası uygulamalarının gözden geçirilmesi amacıyla 2022 yılında bir kamu istişare süreci başlatmıştır.

Süreçte ulusal rekabet otoriteleri başta olmak üzere sivil toplum kuruluşları, akademi ve özel sektör gibi diğer paydaşların da katkıları alınmıştır. Paydaşlarca verilen katkılar AB rekabet uygulamalarında tespit edilen sorunlu ve iyileştirilmeye açık alanlara işaret etmiştir. Bu çerçevede; Komisyon'un rekabet politikasındaki en temel değişim alanı şeffaflık ve iletişimin artırılması olarak öne çıkmakta, bunun yanı sıra, uygulamada yeşil ve dijital dönüşüm hedeflerini merkezine alan "keskin ve temel haklara saygılı usul kuralları" öngörülmektedir.

Kamu istişaresi sonuç raporu 2024 yılının Eylül ayında kamuya açıklanmıştır. Çalışma sonucunda dijitalleşmeden artan şekilde etkilenen özellikle bilgi/belge talepleri ve yerinde incelemeler, ilgililerin beyanlarına başvurulması, yapısal ve geçici tedbirler ve cezalar hakkındaki usul kurallarının yeterince efektif olmadığı, zamanında ve etkin müdahaleye olanak tanımayan boyutlarının olduğu görüşlerine ulaşılmıştır. Keza Avrupa Birliği Adalet Divanı tarafından son yıllarda tesis edilen kararlar ışığında içtihatla tutarsız hale gelen çeşitli kuralların güncellenme zarureti ortaya çıkmıştır.

AB rekabet politikasında bu başlıklarda hedeflenen değişikliklerin, AB müktesebatı ile büyük ölçüde uyumlu yapısı göz önüne alındığında, Türkiye rekabet politikası ve mevzuatını da etkileyeceği değerlendirilmektedir. Nitekim benzer usulü kurallar ve uygulama şekilleri, Türk rekabet hukukunda önemli tartışmalara konu olmakta, Rekabet Kurulu kararları idari yargı nezdinde tartışılmakta ve Anayasa Mahkemesi gündemini de meşgul etmektedir. Tebliğde; AB'de yaşanan değişimin, ülkemizdeki ihtilaflar da dikkate alınmak suretiyle Türkiye'ye olası yansımaları başta yukarıda sayılan usul mekanizmaları çerçevesinde ele alınacak ve rekabet otoritelerinin geçmiş kararları üzerinden tartışılacaktır.

Tartışma kapsamında öncelikle (i) AB'de bulunmasına rağmen ülkemizde olmayan usul kuralları, (ii) hem AB hem de ülkemizde bulunsun da yetersiz olduğu düşünülen usul kuralları ve (iii) ülkemizde AB'den daha etkin olan usul kuralları şeklinde üçlü bir sınıflandırmada bulunulacaktır. Bahsi geçen sınıflandırma dahilinde, AB rekabet hukukundaki görüş ve kanaatler ışığında Türk rekabet hukuku usul kurallarına yönelik düzenleme önerileri sunulacaktır.

10. HAFTA 08.05.2025

Çalışanların Eylemlerinden Ötürü Teşebbüsün Rekabet Hukuku Sorumluluğu: Uygun Sınır Nerede Çizilmeli? Hukuk ve Ekonomi Perspektifinden Bir İnceleme

Av. Şahin Ardiyok (Balcioğlu Selçuk Eymirlioğlu Ardiyok Keki Avukatlık Ortaklığı)

Av. Armanç Canbeyli (Balcioğlu Selçuk Eymirlioğlu Ardiyok Keki Avukatlık Ortaklığı)

Av. Furkan Kaya (Balcioğlu Selçuk Eymirlioğlu Ardiyok Keki Avukatlık Ortaklığı)

Rekabet hukuku, teşebbüsleri muhatap alan bir ekonomik kolluk faaliyeti olup, ihlal isnadı genellikle tüzel kişilere yöneltilmektedir. Ancak teşebbüslerin iradesi, bireysel eylemlerden çok, belirli bir yetki paylaşımı çerçevesinde hareket eden gerçek kişiler tarafından şekillendirilmektedir. Bu çerçevede, çalışanların eylemlerinden ötürü kuruluşların ne ölçüde sorumlu tutulacağı ve bizzat çalışanlara teşebbüsün yanı sıra ceza verilmesi önemli bir tartışma konusudur.

Rekabet hukuku uygulamalarında, kuruluşların çalışanlarının her eyleminden sorumlu tutulması yönünde bir eğilim gözlenmektedir. Otoriteler, bireysel yazışmalara dayanarak teşebbüslerin ihlal yönünde irade gösterdiği sonucuna varmakta, genellikle kurumsal iradeyi gerçek anlamda değerlendirmeden karar almaktadır. Bu yaklaşım, kuruluşları tüm çalışanlarını sıkı uyum programları ve eğitimlerle yönlendirmeye itmektedir. Ancak yine de bazı bireysel eylemler nedeniyle teşebbüsler ağır yaptırımlarla karşılaşabilmekte, kuruluşların uyum çalışmaları genelde dikkate alınmamaktadır. Öte yandan Türkiye’de, çalışanlara doğrudan ceza verilmesi için “belirleyici etki” standardı oldukça yüksek tutulduğundan, ihlal kararlarının büyük çoğunluğu yalnızca teşebbüsler aleyhine sonuçlanmaktadır. Bu durumun çalışanları rekabet kurallarına uyum konusunda yeterince caydırmadığı, ancak standardın düşürülmesi halinde de ticari risk alımının azalabileceği değerlendirilmektedir.

Uluslararası yaklaşımlar incelendiğinde, AB ve ABD uygulamalarında çalışanların cezai sorumluluğuna dair farklı kriterlerin geliştirildiği görülmektedir. ABAD kararlarında teşebbüslerin çalışan seçimindeki kusur (culpa in eligendo) ve yönetim eksikliği (culpa in vigilando) sorumluluğu vurgulanmaktadır. Türkiye’de ise Arçelik-Vestel ve Anavarza Bal kararları gibi örneklerde teşebbüslerin çalışanlarının eylemlerinden sorumluluğuna ilişkin farklı yaklaşımlar benimsenmiştir.

Bu çalışma kapsamında, teşebbüslerin hukuka uyum programlarının etkisini ve önleyici tedbirlerin rekabet ihlali değerlendirmelerine ne ölçüde yansıyabileceğini ele almaktadır. Ayrıca, önlem alan ve almayan teşebbüslerin hukuki ve ekonomik açıdan nasıl ayrıştırılabileceği değerlendirilecek, kamu kaynaklarının etkin kullanımına yönelik öneriler sunulacaktır.

Rekabet Hukukunun İhlalinden Doğan Haksız Fiillerde Yasak Hatası Üzerine Değerlendirmeler
Gülce Korkmaz (Leuphana University Lüneburg)
Bedirhan Erdem (Leuphana University Lüneburg)

Rekabet hukukunun ihlalinden kaynaklanan tazminat davaları, zamanaşımı süresi, sürenin başlangıcı, görevli ve yetkili mahkeme, mahkeme ile Rekabet Kurulu arasındaki ilişki, uygulanacak hukuk, kasıt ve ağır kusur hallerinde hâkim tarafından hükmedilecek tazminatın “üç kat” mı yoksa “üç kata kadar” mı olabileceği gibi pek çok yönüyle uygulamada ve öğretide tartışma konusu olmuştur. Bu çalışmada, (henüz tek başına inceleme konusu yapılmamış olan) rekabet hukukunun ihlalinin vücut verdiği haksız fiil sorumluluğunun “kusur” unsuru üzerinden “yasak hatası” tartışmaya açılacaktır. Zira, ihlal tiplerinin çokça çeşitlendiği rekabet hukuku uygulamasında, özellikle henüz üstüne içtihat olmayan yeni ihlaller bakımından, teşebbüsün “kusurlu” addedilmesinin özel hukuk tazminat davalarındaki olası etkileri düşünüldüğünde, pratik sonuçları bakımından “kusur” unsurunun tartışmaya değer olduğunu düşünülmektedir.

Rekabet ihlallerini idari para cezası yaptırımına bağlayarak birer kabahat olarak düzenleyen Türk kanun koyucusu, kabahatten doğan ceza sorumluluğunun esaslarında “*Türk Ceza Kanununun hata hallerine ilişkin hükümleri, ancak kasten işlenen kabahatler bakımından uygulanır*” (Kabahatler Kanunu m. 10) düzenlemesine yer vermiştir. Buradan yola çıkarak, bu çalışma şu soruyu cevaplamayı

amaçlamaktadır: Türk Ceza Kanununun 30. maddesinde düzenlenen hata hallerine ilişkin hükümler - özellikle yasak hatasını düzenleyen son fıkra-, rekabet ihlallerinin teşebbüslere isnat edilmesinde ne yönde sonuç doğuracaktır? Bir diğer deyişle, teşebbüs, rekabet ihlali gerçekleştirdiğine yönelik hataya düşebilir mi? Çalışma bu soruları salt kabahat hukukuna yönelik değil, özellikle rekabet ihlallerinden doğan tazminat sorumluluğu yönünden sormaktadır. Zira, kabahat teşkil eden rekabet ihlali fiili, aynı zamanda haksız fiil tazminatı talebine de temel oluşturabilmektedir. Bu sorunun cevaplanabilmesi için öncelikle rekabet hukukunda hukuka aykırılık ile kusur arasındaki ayrım net olarak ortaya koyulmaya çalışılacak, kasıt ve taksire yönelik tartışma yapılacak ve elbette özen yükümlülüğünün sınırları teşebbüsler yönünden objektif olarak belirlenecektir. Bu soru, rekabet otoritesinin oturmuş bir uygulamasının olmadığı yeni ihlal tipleri düşünüldüğünde, kanımızca ilgi çekici hale gelmektedir.

Kusur ilkesi, Türk hukukunda “cezanın şahsiliği ilkesi”nin (Anayasa m. 38/7) bir alt ilkesi olarak, münhasıran devletin suç ya da kabahat öngören ceza normunun ihdasında ya da ihlale karşılık uygulanacak ceza yaptırımlarında temel hak ve özgürlüklerin korunmasına hizmet eder. Bu ilke, öğretide kusurun kurucu işlevini anlatan “*nulla poena sine culpa*” (kusur olmadan ceza olmaz) deyişiyle; kusurun belirleyici ve sınırlayıcı işlevine işaret eden “*nulla poena extra culpam*” (kusuru aşan ceza olmaz) deyişiyle ifade edilmektedir. Avrupa Birliği rekabet cezalarının, kusur ilkesine aykırı olduğu - özellikle Alman öğretisi tarafından- sıklıkla eleştirilmekte; bu eleştirilere yanıt olarak ise kusur ilkesiyle güdülen hukuk politikasının, rekabet hukukunun amaçlarıyla çatıştığı takdirde rekabet hukukunun amaçlarının öncelikli olduğu öne sürülmektedir. Birlik hukukunda bu çatışma alanları, teşebbüsün kusur yeteneği, şirketler topluluğunda rekabet ihlalinin mutlak suretle ana şirkete isnat edilebilirliği, rekabet cezasının teşebbüse göre bireyselleştirilmesi ve son olarak yasak hatasıdır (kural üzerinde hata). Avrupa Birliği Rekabet Hukukunda, kusur ilkesi yönünden tartışılan en çatışmalı alan olan “yasak hatası (kural üzerinde hata)” Türk hukukuna muhakkak KK m. 10, TCK 30/4, TBK 49/1’e uygun olarak ve yürürlükteki hukuka özgülenererek aktarılmalıdır. Her ne kadar Türk hukukunda, kusur ilkesi haksız fiil hukukunda mutlak bir geçerliliğe sahip olmasa da hataya ilişkin hallerin tazminat sorumluluğunu etkilediği öğretide kabul edilmektedir. Bu çalışma, Birlik hukukundaki kusur ilkesine dair tüm sorunlu alanları, Türk hukukuna aktarmaktan ziyade Birlik hukukundan yola çıkarak yürürlükteki Türk hukukuna özgü bir tartışma alanı açmayı amaçlamaktadır. Bu tartışma alanında sorulacak sorularda ve bu sorulara verilecek yanıtlarda özellikle Alman hukukundan yararlanılacaktır. Çalışmanın sonucunda teşebbüslerin hataya düşebileceği ve belirli şartlar altında bu hata nedeniyle, hukuk düzeninin cevaz vermediği rekabet bozucu fiilden ötürü sorumlu tutulmalarını engelleyeceği gösterilmiş olacaktır.

11. HAFTA 15.05.2025

Article 102 TFEU before the Court of Justice of the European Union

Dr. Assimakis Komninou (White & Case Brussels)

The presentation will focus on how the Court of Justice has adapted its case law towards a more effects-based approach over the past 15 years. This has not been a linear development. Usually, we have had two steps forward and then one step backwards. In addition, sometimes, the development of the case law gives the impression of being rather haphazard. But still it is now clear that the Court has had many opportunities over the last 15 years to shed more light on how it views abuse of dominance. The net result is probably positive. The EU Courts have managed to keep the Commission on its toes and have reversed previously held impressions that it is futile for companies to exercise their right of judicial redress in Article 102 TFEU cases. At the same time, in preliminary reference cases, the Court has signalled to national competition authorities that they too need to be careful in their decision-making. This increases the overall legitimacy of the system. While it is true that the case law has departed from

the previous formalistic approach to a much more effects-based approach, still, this is a very “European” development. Indeed, concepts such as “consumer welfare” have a broader meaning in the EU case law than they have in the US. As the Commission is currently revisiting its own guidelines on Article 102 TFEU, it remains to be seen how the EU case law will develop in the next 15 years.

Rekabet Kurulu İhlal Kararlarının Çeyrek Asırlık Analizi: Yapay Zekâ Destekli Bir İnceleme

Doç. Dr. Emin Köksal (Bahçeşehir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi)

Av. Cansu Peker (Balcıoğlu Selçuk Eymirlioğlu Arđıyok Keki Avukatlık Ortaklığı)

Stj. Av. Melih Üyer (Balcıoğlu Selçuk Eymirlioğlu Arđıyok Keki Avukatlık Ortaklığı)

Çeyrek asrı aşkın bir süredir Rekabet Kurulu (“Kurul”), Türk rekabet hukukuna yön veren kararlarıyla bu alanın şekillendiricisi olmuştur. Bu süre zarfında verilen yüzlerce karar, çeşitli akademik çalışmalara konu olmuş, ancak bu çalışmalar genellikle belirli temalar veya sektörler özelinde sınırlı kalmıştır. Günümüzde üretken yapay zekâ teknolojilerinin gelişimi, bu geniş karar arşivinin kapsamlı ve sistematik bir analizini mümkün kılmaktadır. Bu çalışma, söz konusu teknolojik gelişmelerin sunduğu imkanlarla, Kurul kararlarının bütüncül bir analizini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Çalışmamızda, Rekabet Kanunu'nun 4. veya 6. maddelerini ihlali iddiasıyla başlatılan incelemeler sonucunda verilen tüm (yaklaşık üç bin) Kurul kararları, detaylı bir kılavuz (*codebook*) eşliğinde üç temel boyutta değerlendirilmektedir:

- 1) İktisadi Analiz: Kararın ilgili piyasayı ve rekabet koşullarını ekonomik teori ve ampirik verilerle değerlendirme düzeyi,
- 2) İspat Standardı: Kararın vardığı sonuçların deliller ve mantıksal çıkarımlarla temellendirilme düzeyi,
- 3) Rekabetin Korunması: Kararın piyasadaki rekabeti koruma ve geliştirme amacına hizmet düzeyi.

Her boyutta 1 ila 10 arasında puanlama yapılırken, ihlal iddiası türü, sektörler, ceza miktarları, rapor tür görüşünün verilen karar ile uyumu, karşı oy ve farklı gerekçelere dair bilgiler de derlenmektedir.

Çalışmada sonuçların güvenilirliğini sağlamak amacıyla iki aşamalı bir yöntem kullanılmaktadır. İlk aşamada, yapay zekâ modellerinin her seferinde farklı sonuçlar üretebileceği göz önünde bulundurularak, her bir Kurul kararı birden fazla kez değerlendirilmekte ve bu tekrarlı değerlendirmelerden elde edilen puanların ortalaması ve değişkenlik oranı hesaplanarak her karar için nihai değerlendirme puanları belirlenmektedir. İkinci aşamada ise çalışmanın ana kısmında kullanılan yapay zekâ modelinden (*Google Gemini – 1.5 Pro*) elde edilen sonuçların güvenilirliğini test etmek için rastgele seçilen bir örneklem, alternatif yapay zekâ modelleriyle (*OpenAI – GPT-4o* ve *Anthropic – Claude 3.5*) analiz edilmekte ve sonuçlar karşılaştırılarak değerlendirmelerin tutarlılığı kontrol edilmektedir.

İlk bulgularımız, Kurul kararlarında zaman içinde belirgin eğilimler ve farklılıklar olduğunu göstermektedir. Bu eğilimler, sektörel dinamikler, ihlal türleri ve ceza miktarları açısından da farklılıklar sergilemektedir. Ayrıca, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçiş gibi kurumsal değişikliklerin karar dinamikleri üzerindeki etkilerini de incelemekteyiz. Çalışmamız, hem yapay zekâ destekli hukuki analiz metodolojisine katkıda bulunmayı hem de Kurul'un karar verme süreçlerindeki evrimini ortaya koymayı hedeflemektedir.

Devam eden bu araştırma, geleneksel hukuki analiz yöntemleri ile modern yapay zekâ teknolojilerinin kesişiminde yer alan yenilikçi bir çalışmadır. Çalışmanın amacı, kesin sonuçlar ortaya koymak değil kullanılan yapay zekâ araçları, uygulanan yöntemler ve elde edilen veriler üzerinden ileriye dönük zengin bir tartışma başlatmaktır.

12. HAFTA 22.05.2025

Media Mergers and Democratic Integrity: The Role of Competition Law in Safeguarding Pluralism

Dr. Nikita Shah (Nirma University)

Central to the democratic ethos lies an independent media which provides information to the populace while upholding accountability and transparency in governance. The essence of such media is manifested in the diversity of opinions it presents, enabling consumers to form well-informed opinions. However, cross-media ownerships can lead to consolidation of power by a single entity, disadvantaging the market participants and attracting scrutiny under competition law. The independence of media is further jeopardised when these mergers are financed by political parties or conglomerates, who may exploit these platforms to propagate their own ideologies and consequently diminish the diversity of opinions showcased. In countries like Turkey and India where such media ownership patterns are prevalent, competition law alone may fall short in addressing broader policy concerns like media plurality. For instance, the acquisitions of major media outlets like Reliance/Network 18 in India and Demirören Holding/Doğan Holding in Turkey, which ostensibly consolidated multiple news channels under single ownership were approved by the respective competition authorities without adequately considering their implications on media plurality. Thus, there exists a stark divergence between the democratic ideals of these countries and their regulatory practices. Even the sectoral regulators who often work in isolation have struggled to safeguard media plurality and ensure that the regulatory frameworks adapt to the evolving media landscape. In India, the Telecom Regulatory Authority of India lacks the enforcement powers required to implement its own recommendations for preserving media plurality. Similarly in Turkey, the absence of legislation mandating public disclosure of media ownership and the arbitrary amendments to broadcasting rules illustrate the significant gaps in sectoral support for achieving media plurality. Hence, the said lack in competition authorities' siloed assessment can be mitigated by adopting a holistic approach that necessitates intervention of sectoral regulators during the merger review process. Here, they can jointly address the multifaceted implications of media mergers on both competition and plurality, if any. In light of the same, this research paper aims to explore how regulatory collaboration in India and Turkey can be effectively structured to improve the assessment of media mergers by competition authorities. The authors will identify key cases of cross-media ownership in both countries that raise significant media pluralism issues and propose a framework to enhance cooperation among relevant regulatory bodies. As a result, this research will equip competition authorities with practical guidance on how to strengthen their collaboration with sector regulators while conducting merger reviews. In this manner, the author will position antitrust as a vital instrument for safeguarding media plurality and reinforcing democratic principles.

Rekabet Hukukunda Hakkaniyet Tartışması: Kavramın Doğuşu, Yabancı Ülkelerdeki Düzenleme ve Uygulamalara Etkisi ile Türk Hukukundaki Mevcut ve Potansiyel Yansımaları Üzerine Karşılaştırmalı Bir Analiz

Dr. Neşe Nur Yazgan (Hergüner Bilgen Üçer Avukatlık Ortaklığı)

Av. Hazar Başar (Hergüner Bilgen Üçer Avukatlık Ortaklığı)

Av. Nihan Ünal Turan (Hergüner Bilgen Üçer Avukatlık Ortaklığı)

Rekabet hukukunun amacı bakımından geleneksel olarak serbest piyasa ekonomisi bağlamında rekabetçi iktisadî düzenin korunması yoluyla tüketici refahının muhafaza edilmesi yahut artırılması hedefi ortaya konmaktadır. Bununla birlikte, özellikle iktisadî faaliyetlerdeki dijital dönüşümün hukuk ve iktisat yaklaşımı üzerinde yarattığı etkiler ile birlikte tüm piyasa paydaşları için adil rekabet koşullarının sağlanması, KOBİ'lerin korunması ve sosyal adaletin gözetilmesi gibi daha geniş hedeflerin de rekabet hukukunun konusu hâline geldiği gözlemlenmektedir. Bu dönüşüm, mevcut normatif temellerin ötesine geçecek şekilde "hakkaniyet" (*fairness*) kavramını rekabet hukukunda bir değerlendirme kriteri olarak gündeme getirmiştir. Bu kapsamda tebliğimizde, rekabet hukukunda "hakkaniyete" dayalı hukuki yaklaşımın kavramsal altyapısını ele alacak, yabancı ülkelerdeki uygulamalara dair karşılaştırmalı analizler sunulacak ve bu kavramın Türk rekabet ve idare hukuku bağlamında uygulanabilirliği değerlendirilecektir.

Tebliğin ilk bölümünde, "hakkaniyet" kavramının fikirler tarihi yönünden kökenleri, hukuki ve iktisadi anlamları ile rekabet hukuku uygulamasına girişi analiz edilecektir. Bu çerçevede, özellikle dijital piyasaların regülasyonunda geçit bekçisi kavramına geçiş süreci, KOBİ'lerin korunması ihtiyacı, iş gücü piyasalarında çalışan refahının korunması ve manevî unsurların dikkate alınması gibi "sosyal adalet" ve "adil rekabet koşulları" ile ilişkilendirilen alanlarda "hakkaniyet" kavramının etkisinin teorik çerçevesi çizilecektir.

Tebliğin ikinci bölümünde ise AB, ABD, Avustralya ve Güney Afrika gibi farklı yargı alanlarındaki değişik uygulamalarda "hakkaniyet" kavramının yansımalarına ve rekabet hukuku uygulamalarına etkilerine değinilecektir. Bu çerçevede AB özelinde DMA ve rekabet hukuku ilişkisi ile dijital platformların *selfpreferencing* uygulamalarının sınırlandırılmasında süre gelen "hakkaniyet" tartışmaları ile hukuki öngörülebilirlik sorunları ele alınacaktır. Öte yandan, Avustralya'da ACCC'nin, dijital platform hizmetleri sektör incelemesinde yer verdiği hakkaniyet yaklaşımı temelli uygulamalar irdelenecektir. Ayrıca, Güney Afrika rekabet hukukundaki sosyal adaleti gözetme yaklaşımının ve hakkaniyet temelli hukuk uygulamalarının sosyal politika hedeflerine ulaşmada ve pazarların regüle edilmesinde nasıl hizmet edebileceği ele alınacaktır.

Tebliğin üçüncü bölümünde, Türkiye'de rekabet ve idare hukuku bağlamında hakkaniyet kavramının yeri ele alınacaktır. Bu çerçevede,

- Rekabet Kurulu'nun dijital platformlara ilişkin kararları "hakkaniyet" ilkesinin yansımaları
- Kurul'un işgücü pazarlarındaki rekabet hukuku uygulamaları ile İşgücü Kılavuzu ile hukukumuza kazandırılan bazı kavram ve değerlendirme kriterlerinin "hakkaniyet" yaklaşımı ile bağı
- yerinde incelemenin engellenmesi bakımından açılan "hakkaniyet" temelli istisnaî uygulamalar ile Kurul'un 9/3 uygulamaları ele alınacaktır.

Tebliğin son bölümünde, Türk idare hukuku ilkeleri ile hakkaniyet kavramı arasındaki çatışmalar incelenecektir. Bu kapsamda özellikle idarenin kanuniliği ile hukukî öngörülebilirlik ilkeleri karşısında "hakkaniyet" in kamu yararına hizmet eden bir ilke olarak kabul edilip edilemeyeceği tartışılacaktır.

13. HAFTA 29.05.2025

Çevresel, Sosyal ve Yönetim Uygulamaları ve Rekabet Hukuku İlişkisinde Güncel Sorunlar

Dr. Muzaffer Eroğlu (Boğaziçi Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Çevresel, sosyal ve yönetim (ÇSY) hedefleri teşebbüslerin ana hedeflerinden birisi olması gerektiği kurumsal yönetim uygulamalarında genel kabul görmektedir. Son yirmi yıldır şekillenen ÇSY temelli kurumsal yönetim sistemi gerek yatırımcıların talepleri gerekse menfaat sahiplerinin istekleri doğrultusunda şirketlerin sürdürülebilir hedefler doğrultusunda hareket etmelerinin zorunluluk olduğuna işaret etmektedir. Bu nedenle de ÇSY temelli gerek zorunlu kurumsal yönetim uygulamaları gerekse gönüllü uygulamalar oldukça artmaya başladı. Teşebbüslerin karar alma ve iş yapma modellerini değiştiren bu uygulamaların rekabet hukuku üzerinde etkisi yeni yeni ortaya çıkmaya başladı. İlk başlarda rakip teşebbüsler arasında sürdürülebilirlik anlaşmaları ve muafiyet rejimleri üzerindeki etkiler incelenmeye ve buna ilişkin kararlar ve mevzuat şekillenmeye başladı.

Fakat özellikle dünyada değişen politik konjektürel yapı ile birlikte yeniden alevlenen ekonomik rekabet algısı sonucunda ÇSY uygulamalarının rekabeti azaltıcı etkisine dikkat çekilmeye başlandı. Nitekim sürdürülebilir ekonomik modele geçişinde rekabetçi piyasa içerisinde olmasının gerektiği kabul edilmektedir. Sürdürülebilir davranış hem fiyat hem de inovasyon rekabetini içermelidir. İşte bu durumda sürdürülebilirlik modeli iş yaparken de teşebbüslerin rekabetçi yarış halinde olması gerekir.

Bu durumda teşebbüslerin sürdürülebilirlik prensipleri gereği yürüttüğü faaliyetlerin rekabet hukuku gözü ile bakmaları kaçınılmaz bir gereklilik olarak tekrar gündeme geldi. Örneğin yatırım fonlarının şirketlere yatırım kararlarında zorunlu olan kriterler dışında kendi aralarında belirledikleri diğer kriterleri esas almaları veyahut ÇSY standartlarını beğenmedikleri şirketlere karşı boykot kararları almalarının rekabet hukuku açısından bir ihlal niteliği taşıyıp taşımadığı tartışılmaya başlandı. Bu durumda yatırım fonlarının şirketler üzerindeki etkileri ve bundan kaynaklı rekabeti kısıtlayıcı etkiler özellikle ABD’de tartışılmaya açıldı. Yine şirketlerin gerek zorunlu ve gerekse gönüllü sürdürülebilirlik raporlamaları ile oldukça geniş hususlarda kamuya açıklama yaptıkları görülmektedir. Fakat bu durumun rekabet hukuku açısından henüz pek değerlendirilmediği görülmektedir. Oysa tek taraflı dahi olsa kamuyu aydınlatma gelecekteki rekabetçi davranışları açıklıyorsa rekabeti kısıtlayıcı etki doğurabilecektir. Diğer bir husus ise ÇSY faydaları nedeniyle izin verilen yoğunlaşma işlemlerinde sürdürülebilirlik bir pozitif etmen iken rekabetçi yapının da korunduğundan emin olunmalıdır. Aksi bir durumda rekabet politikasının ve hukukunun ana hedefi olan piyasa yoğunlaşmasının önlenmesinin aksine teknoloji piyasalarında olduğu gibi geri dönülmesi zor yoğunlaşmış bir piyasa ortaya çıkacaktır.

Sonuç olarak sürdürülebilirlik temelli işleyişin yeni bir ekonomik model oluşturmaya rağmen rekabetçi piyasa ekonomisi kurallarından bağımsız bir model olmadığı kabul edilmelidir. Bu sunumda teşebbüslerin ÇSY hedefleri ile yürüttükleri faaliyetlerin rekabet politikası ve hukukunun genel prensipleri ile çelişmeleri halindeki durumlar örnek olaylar ve karşılaştırmalı hukuk analizi ile incelenecektir.

Yapay Zekâ Sistemlerinin Karmaşık Terminolojisi: Dijital Piyasalar Yasası’nın (DMA) Temel Modellere (FM) Uygulanabilirlik Sorunu

Dr. Alptekin Köksal (İstanbul Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Temel Modeller (FM) toplum veya teknoloji için yeni değildir. Temel aldıkları sinir ağları ve otonom öğrenme metotları uzun yıllardır mevcuttur. Ancak, doğal dil işleme (NLP) temelli çalışan Geniş Dil Modeli (LLM) tabanlı uygulamaların kullanıcılar tarafından benimsenmesindeki patlama ve artış, özellikle 2023 yılından itibaren tüm teknoloji sektörünü etkilemiştir. Bu durum Open AI’nın ChatGPT’yi, Google’ın Gemini’yi ve Microsoft’un Copilot’ı gibi çok modlu yapay zekâ sistemlerini piyasaya sürmesinden kolayca fark edilebilmektedir.

DMA ve Yapay Zekâ Yasası kapsamında Temel Modellere dair sorunlar önümüzdeki yıllarda karşımıza daha sık çıkacaktır. Bunun sebebi, DMA hazırlanırken sesli asistanlardan ibaret olduğu düşünülen ve Yapay Zekâ Yasa tasarısına da son anda eklenen Temel Modellerin hukukun uygulanmasında boşluk doğuracak olmasıdır. Geniş Dil Modelleri de (LLM) dahil olmak üzere Temel Modeller (FM) düşünülerek tasarlanmamış olan Dijital Piyasalar Yasası'nın (DMA), önemli pazar etkileri nedeniyle bu teknolojiler çerçevesinde yeniden tartışılması gerekmektedir. Kaldı ki, Avrupa Birliği'nde yürürlüğe giren Yapay Zekâ Yasası (AI Act), Temel Modelleri tanımlamış olsa da ciddi sistemik risklere işaret etmektedir. Bütün bu risklere ek olarak, Rekabet Hukuku ile Temel Modeller arasındaki ilişkinin de tespit edilmesi gerekmektedir. En temel sorunlar, DMA'nın yasama müdahalesi olmaksızın Temel Modellere uygulanıp uygulanmayacağı ve Temel Modellerin DMA Madde 2(2) kapsamında çekirdek platform hizmetleri listesine dahil edilmesinin gerekli olup olmadığıdır.

DMA çerçevesinde Temel Modellerin, diğer çekirdek platform hizmetlerinin bir parçası haline geldiği durumlarda, *ex-ante* uygulama açısından bir sorun olmadığı görülmektedir. Örneğin, DMA'nın kapsamına giren ve 'geçit bekçileri' olarak bilinen büyük arama motoru sağlayıcılarının, Temel Model destekli uygulamalarında (ChatGPT destekli bir arama motoru gibi) DMA'nın ilgili maddeleri kolaylıkla uygulama alanı bulacaktır. Ancak DMA'nın kapsamı, doğal dil işleme ve otonom öğrenme gibi yapay zekâ teknolojilerinin bilgisayara komut verilerek kullanıldığı arama motoru, mobil uygulama, *chatbot* gibi grafiksel arayüzler (GUI) ve sesli asistanlar ile kullanılmasından ibarettir. Bir başka deyişle, Madde 2(2) DMA kapsamında tespit edilen çekirdek platform hizmetlerinden ibarettir.

Ancak, yapay zekâ sistemlerinin karmaşık yapısı sebebiyle gerçek dünyadaki izdüşümünün insanlar ve piyasa dinamikleri üzerinde geniş kapsamlı sonuçları vardır. Temel modeller, yeni ürünleri pazara sunmak ve mevcut ürünleri ve hizmetleri dönüştürmek için kullanılmaktadır. Bunların ilk örneklerinden, GPT, BERT, DALL-E, Flamingo, MusicGen, RT-2 gibi (sesli/yazılı içerik üreten yapay zekâ asistanları olma özelliklerini aşan) robotik kontrol, matematik, müzik, kodlama, tıp gibi alanlarda yeni yeni kullanıma açılan bu teknolojiler, gelecekte Rekabet Hukukunun ana konularından biri olacaktır. Zira Temel Modeller, her sektördeki her büyüklükteki teşebbüsün ürün ve hizmetlerini, müşterileriyle iş yapma biçimlerini yeniden düşünmeye zorlayacağından, yıkıcı olma olasılığı çok yüksektir. Dolayısıyla bu çalışma kapsamında Temel Modellerle ilgili aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

- Temel Modeller, işbirliği platformlarına dönüşürse mevcut rekabet kurallarının (RKHK 4-6-7) uygulanması yeterli olacak mıdır?
- Temel Modellerin de çekirdek platform hizmeti olarak kabulü için DMA ve benzeri regülasyonlar üzerinde yasama yolu ile müdahale gerekli midir?
- Hala gelişme aşamasında olan Temel Modellerin çekirdek platform hizmetlerinin yerini aldığı senaryoda değer zincirlerini tamamen değiştirmesi, DMA gibi regülasyonların kadük hale gelmesine sebebiyet verebilir mi?